

[REDACTED]

Van: Het [REDACTED] <[REDACTED]>
Verzonden: dinsdag 28 april 2026 13:14
Aan: [REDACTED]; Het [REDACTED]
Onderwerp: Hoofddocument-28-04-2026-4-Digitale [REDACTED]
omgevingsplan Hiddinks Weide Hengelo Gld
Bijlagen: 28-04-2026-4-Hoofddocument-4-Digitale [REDACTED]
omgevingsplan Hiddinks Weide Hengelo Gld.pdf
Categorieën: Ingekomen stukken

Geachte griffier,

In de voorgaande mail zijn wat tekstuele fouten geslopen en is er informatie wat niet helemaal klopt. Deze email kunt u verwijderen. Deze mail vervangt de email van 28 april 2026:1300 die ik u zojuist heb verstuurd met dezelfde strekking en inhoud.

In Gemeenteblad Nr. 121660 van 13 maart 2026 heeft de Gemeente Bronckhorst kennis gegeven van het Ontwerp Omgevingsplan Bronckhorst – Hiddinks Weide met een inzage termijn die loopt tot en met 28 april 2026.

Middels deze email van 28 april 2026 ontvangt U vandaag Digitaal onze Zienswijze. De totale informatie bestaat uit een Digitaal Hoofddocument met 4 Digitale bijlagen, die als onderbouwing dienen voor het verweer tegen uw bouwplannen. Wij zijn zoals u weet direct belanghebbende bij de Hiddinks Weide en menen u met deze informatie van dienst te zijn.

Bij deze email hebben wij het Hoofddocument toegevoegd als bijlage: 28-04-2026-4-Hoofddocument-Digitale [REDACTED] omgevingsplan Hiddinks Weide Hengelo Gld.pdf

De 4 bijlagen versturen wij u Digitaal in 2 opvolgende emails op 28 april 2026 vanwege de grootte van de bestanden.

De eerste opvolgende email met 3 bijlagen bestaan uit:

Bijlage 1-260423-Zienswijze Omgevingsplan Hiddinksweide.pdf.
Bijlage 3-Rapport [REDACTED].pdf.
Bijlage 4-Analyses bodemkundig onderzoek [REDACTED] en [REDACTED].pdf.

De tweede opvolgende email met 1 bijlage bestaat uit:

Bijlage-2-2026-03-[REDACTED] - cultuurhistorische analyse en waardering – Lres.pdf.

U ontvang op 28 april 2026 bovenstaande documenten ook als één hardcopy zienswijze, ingebonden in een ringband, die wij vandaag aanbieden aan de receptie voor ontvangst. Voor elk raadslid is eventueel een exemplaar beschikbaar. Ook voor het college van B&W zijn enkele exemplaren beschikbaar.

U ontvangt deze Digitale zienswijze ter informatie. We verzoeken de griffie deze Digitale zienswijze met het Digitale Hoofddocument en de vier bovenstaande Digitale bijlagen die wij op 28 april 2026 hebben gestuurd, ook op de ingekomen stukken van de raad te publiceren.

Alle digitale informatie hebben wij ook rechtstreeks per email naar de Raadsleden en het College van Burgemeester en Wethouders gestuurd.

We gaan ervan uit dat u deze informatie met respect behandelt.

Zou u ons een bevestiging sturen dat u alles vandaag in goede orde heeft ontvangen?

Met vriendelijke groeten,

Namens

en

Buitenplaats

Onderzoek: en

Einddatum: 27 // 04 // 2026

Begindatum: 01 // 03 // 2022

Mail:

Adres:

Web:

“

*Koester het erfgoed, het zegt iets over onze
identiteit en ontstaansgeschiedenis.*

Laat deze waardevolle plekken niet verloren gaan.

”

Betreft zienswijze Ontwerp omgevingsplan Hiddinks Weide Hengelo Gld

28-04-2026-4-Digitale

omgevingsplan Hiddinks Weide Hengelo Gld.pdf

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Waarom niet bouwen.....	4
Ensemblewaarde wordt onherstelbaar beschadigt.....	5
Wat is mijn verzoek.....	6
Een politieke keuze, hoe legt u dit uit aan de bewoners.....	7
MER beoordeling Hiddinks Weide.....	8
Afwegingskader is van toepassing.....	9
Archeologisch onderzoek.....	10/11
Cultuurhistorie.....	12
Wat zegt het Rijk.....	13/14
Wat zegt de Provincie.....	15
Wat zegt Bronckhorst.....	16
2 x zo mooi.....	17
Strategische uitspraken.....	18/19
Een appèl op de Morele en Juridische Wijsheid van de Raad.....	20/23
Conclusie.....	24

Voorwoord

*“Koester het erfgoed, het zegt iets over onze identiteit en ontstaansgeschiedenis.
Laat deze waardevolle plekken niet verloren gaan.”*

”

Een hartekreet

Aan het college van B & W
Elderinkweg 2
[redacted] Hengelo gld

Betreft: Zienswijze ontwerp omgevingsplan Hiddinks
Weide Hengelo Gld
Hengelo, 28 april 2026

Geacht college van B & W,

In dit document treft u onze zienswijze aan betreffende
het ontwerp omgevingsplan Hiddinks Weide met
4 bijlagen.

Dit document en de 4 bijlagen zijn op 28 april 2026
aan u digitaal verstuurd. Tevens zijn ze als hardcopy in
envelop overgedragen aan de receptie en hiermee over-
handigd aan de Griffie en ter inzage aan de verschillende
vertegenwoordigers van B&W en de Raadsleden van de
Gemeente Bronckhorst.

Dit document betreft een gezamenlijk document
namens Buitenplaats Landgoed Het [redacted]
Wij zijn hiermee direct belanghebbende.

- Voor Het [redacted] treft u bijgaand een onder-
bouwing zienswijze aan door de
Rentmeesterscoöperatie. Zie Bijlage 1.

260423 Zienswijze Omgevingsplan Hiddinksweide.pdf

- Zijn betoog wordt kracht bijgezet door
Neder|land|schap als specialist erf-
goed en aardkundig ontwerper opsteller van
een Cultuurhistorische waardering land-
goederenzone 't [redacted], 't [redacted] en 't
[redacted] Zie bijlage 2.

2026-03-[redacted] - cultuurhistorische analyse
en waardering – Lres.pdf

- Alsmede [redacted] Landschapsecologie
en circulair, senior landschapsecoloog,
samensteller van een landschapsecologische
systeemanalyse (LESA) voor ons landgoed maar
ook voor de twee andere landgoederen in de
zone rondom Hengelo Gld. Zie bijlage 3.

Rapport [redacted].pdf

- Daarnaast analyses bodemkundig onder-
zoek, [redacted] en [redacted],
WUR. Zie bijlage 4.

Analyses bodemkundig onderzoek [redacted] en
[redacted].pdf

Een persoonlijke noot

Ik ben [redacted], geboren en getogen in
Hengelo Gld. Als dochter van een kruidenier ben ik
opgegroeid in Hengelo aan de Vordenseweg.
Ik ben [redacted], geboren en getogen in Vorden,
opgegroeid in een arbeidersgezin op de Bramel in
één van de dienstwoningen.

In 1994 heeft een ontmoeting op het concert van
Normaal ons bij elkaar gebracht en zijn we samen
gaan wonen. Sinds 1997 hebben we een aantal
bedrijven opgezet in de techniek en bouw in de
arbeidsbemiddeling.

[redacted] ziet zichzelf als groene ondernemer en
naast een commerciële drive en ondernemerschap
heeft zij ook een passie voor historie en
archeologie. Deze zienswijze betuigt van haar grote
inzet in het verweer tegen het bouwplan.

[redacted] ziet zichzelf als een groene ondernemer met
een Eco-Theologische leefwijze als Christen. Bio-
logie, natuur(kunde) en techniek lopen van jongs
af aan als een rode draad door zijn leven voor het
maken van een betere wereld.

Sinds 2008 wonen wij op een gedeelte van land-
goed het [redacted] nr 7. In 2021 bood de eige-
naar van het Rijksmonument met bijgebouwen en
agrarische gronden ons het gehele landgoed aan.
Deze toch wel behoorlijke uitdaging zijn we aange-
gaan met als doel het landgoed in oude glorie te
herstellen en waar mogelijk gronden weer samen
te voegen. Inmiddels is het landgoed 11 ha aan
de noordzijde van Hengelo. Hiervan heeft het park-
gedeelte 6 ha een status volgens de Natuurschoon-
wet (NSW). De andere 5 ha overwegend agrarische
grond wordt binnenkort toegevoegd.

Wij maken ons ook sterk voor het in kaart bren-
gen van de waarde van de landgoederen rondom
Hengelo, hun onderlinge connectie en samen te
onderzoeken wat dit kan betekenen voor ons dorp.

Met vriendelijke groeten,

[redacted] en [redacted]

Waarom niet bouwen?

Door de bouw op Hiddinks Weide wordt de identiteit van de omgeving van het landgoed dusdanig aangetast dat er een landhuis in een woonwijk ontstaat. De [] met beek, het [] fungeren als landschappelijke inpassing van een woonwijk met 200 woningen.

De boerderij van [], Klein [], met haar gronden genoemd Sprekelskamp (opwellend water met bron), behoorden vroeger tot het landgoed. Weliswaar 200 jaar terug maar visueel bestaat de eenheid nog steeds.

De [] is het verbindende element tussen groot en klein []. Door de woningbouw kan Klein [] in de toekomst niet meer toegevoegd worden tot het landgoed. Zonder bouwplan had dit wellicht kans van slagen. De boerderij wordt een transportbedrijf volgens uw plannen. De boerderij met waardevolle landbouwgronden zou ook ingezet kunnen worden als stadsboer, een project "van de grond in de mond". Zoals het vroeger in de middeleeuwen was. Hoe mooi zou dit zijn voor Hengelo, biologische producten bij de boer aan de rand van het dorp.

De weg naar het [] begint bij Klein [], links zie je de Hiddinks Weide, een open landschap met een doorkijk naar de afgeronde bosrand met historisch wandelpad. Tussen de bomen door zie je het Rijksmonument. Deze zichtlijn en beleving gaat verloren. Wij kunnen ons NSW landgoed niet in stand houden omdat het natuurschoon een langzame dood zal ondergaan.

- Het gebied gaat dusdanig op de schop dat de waardevolle aaneengesloten leemlagen doorboord worden.
- Daarnaast wordt het laatste beetje kwel afgevoerd via een veelheid aan wadi's.
- Het kalkrijke grondwater zal de bomen niet meer bereiken.
- Door het veranderen van grondwaterstromen gaan de bomen van deze beschermde oude bosgroeiplaats dood.
- Ook de monumentale eik in het midden van het bouwplan.

Onze grote uitdaging is een betere balans tussen nat en droog. Op dit moment is de grondwaterstand lager dan de GLG (gemiddelde laagste grondwaterstand). De Noordink is droog en verdient aandacht. Met het waterschap ben zijn we bezig met het EDDGI programma, elke druppel de grond in. Het bouwplan, gelegen in een natuurlijke depressie (afvoerloze laagte), zorgt ervoor dat door technische ingrepen, het natuurlijk evenwicht weg is. Droogte is het gevolg. Zowel voor de bomen maar ook het agrarische gebied in de omgeving.

De belangen zijn tegenstrijdig

De belangen van het landgoed en de belangen van Bronckhorst wat betreft dit bouwplan zijn dan ook zeer tegenstrijdig. Woningbouw zorgt voor verdroging. Aan de andere kant is Bronckhorst in de landgoederenzone en bij het Klooster bezig de grondwaterstanden te verhogen. Waarom dan niet bij ons? Niet is onderzocht hoe deze gebiedsprocessen voor ons uitpakken en wat de gevolgen zijn van woningbouw op het laagste punt van Hengelo waar het water van alle kanten naar toe stroomt.

Ensemblewaarde wordt onaanvaardbaar beschadigd

Bouwplan Hiddinks Weide maakt dat het gebruik van onze grond als gebied voor stilte rust en ruimte onmogelijk wordt. De ensemblewaarde en monumentale waarde van het landgoed worden onaanvaardbaar beschadigd. Bovendien komt de beheersbaarheid in het geding.

Wie onderhoudt de grens? Nieuwe bewoners rekenen op de bosrand en laan van de buurman, er is immers een plek verkocht in een boskamer maar de buurman, Landgoed Het [REDACTED] wil geen wijkpark zijn. Hier is de kans zeer groot dat er een onhoudbare situatie ontstaat.

De [REDACTED] is al jaren een probleem, de gemeente wilde zelfs in het verleden het onderhoud overnemen met een erfpachtconstructie. Hierover is veel te doen geweest. Bewoners van de laan hebben hun gronden verkregen met een sloot als middelpunt. De sloot is gedempt en de schuurtjes staan in de sloot op de erfgrans. Hier hebben de bomen last van. Over de grond van het landgoed zijn paden over onze grond aangelegd om in de laan te kunnen wandelen. De laan wordt veel bewandeld en mensen laten de hond uit.

Dit is onder controle maar meer belasting van de monumentale laan zorgt ervoor dat we deze om veiligheidsredenen moeten afsluiten. Een dergelijke situatie gaat zich straks ook voordoen langs de gehele bosrand.

Teleurstellend...

Onze privacy wordt aangetast, de wegen liggen langs de laan en het bos, koplampen schijnen de laan en het bos in en de dieren hebben het nakijken. Vanuit het historische wandelpad langs de bosrand kijken wij straks tegen een immense woonwijk aan op terpen, die boven het landschap uitsteekt waarvoor de visuele impact niet in beeld is gebracht.

We vinden het teleurstellend dat Bronckhorst op deze manier met haar erfgoed omgaat. Iedereen wil natuurlijk graag tegen een landgoed aan wonen en dit verkoopt goed. Dus wel de lusten van het landgoed maar niet de erkenning die het verdient. Het landgoed is een identiteitsdrager in de commerciële brochures van een ontwikkelaar. Inderdaad het landgoed heeft de identiteit van het gebied bepaald, als vanaf 1300. Deze identiteit kunnen we alleen behouden als er niet gebouwd wordt.

We worden gebruikt om een woonwijk mede mogelijk te maken. Is dit ontwikkelproject zelfstandig in staat in voor haar eigen landschappelijke inpassing en waterhuishouding te zorgen?

Wat is ons verzoek?

Gebruik de gidsmodellen

Concreet is ons verzoek aan u als college van B & W af te zien van bouwen op de locatie Hiddinks Weide en eerst volgens de juiste criteria een afweging te maken welke locatie het meest geschikt is in Hengelo Gld. Hierbij dient u de aspecten cultuurhistorie en klimaatadaptatie mee te nemen in uw afweging. Wij zouden u willen vragen voor het onderdeel klimaatadaptatie de gidsmodellen te gebruiken voor de dekzanden, welke ook door de provincie worden gebruikt in de WBS atlas. Een goede afweging te maken en alle locaties te vergelijken waarbij op voorhand het afwegingskader voor een locatiekeuze (dus niet de maatlat waarbij de keuze als gemaakt is en geldt voor stedelijk gebied) van het kennisportaal klimaatadaptatie wordt ingezet.

Daarnaast rekening wordt gehouden met bestaande gebiedsprocessen en de afspraken in het kader van de zoetwatervoorziening oost nederland (ZON) ter bestrijding van droogte op de hoge dekzanden. Ons landgoed is ingekaderd als focusgebied integrale aanpak gebiedsopgaven.

Daarnaast uw eigen stresstesten op voorhand, bij de locatiekeuze, te gebruiken voor een T100 en T1000 bui. Onlangs is verschenen de Signaleringskaart water en bodem sturend waarbij het gebied wordt ingekaderd als een NEE, TENZIJ

Hoe anders zou het rapport van en eruit hebben gezien, als de opdracht als volgt was geformuleerd: “Kunnen we hier klimaatrobuust bouwen en op basis van water- en bodemsturend.”

Hou het lobbenmodel in tact

Het lobbenmodel past het best bij de ontstaansgeschiedenis, van nature rekening houdend met de hoogtes en laagtes, van ons esdorp. **De huidige tendens, breekt met de maakbaarheidsgedachte.** Ook zou u kunnen kijken hoe tegenwoordig tegen uitbreiding wordt aangekeken. Neder|land|schap, als grondlegger van het “aardkundig fundamentalisme” winnaar van de EO wijersprijsvraag voor de Achterhoek, heeft hier ook een duidelijk beeld bij.

Bekende informatie uit het verleden is gebruikt zoals de Visie wonen en werken van de voormalige gemeente Hengelo gld uit 2003, waarin na zorgvuldig onderzoek met participatie van de bewoners is gekozen Hengelo volgens een z.g.n. lobben model verder uit te breiden. Wij zien dat u nu besluit dit model niet meer toe te passen na 20 jaar consistent beleid, maar opeens van koers verandert. Welke koers? Het komt er kortgezegd op neer dat destijds een bewuste keus in overleg met bewoners is gemaakt de ruimte tussen de lobben, de van nature natte gebieden, te vrijwaren van woningbouw.

Wat is niet juist

We hebben het landgoed in december 2021 gekocht. Eind oktober 2021 zijn we bij de Gemeente geweest om te vragen of er nog bijzonderheden zijn. We hebben gesproken over eventuele afspraken mbt onderhoud van de laan. Ons is op het hart gedrukt dat wij hier zelf voor verantwoordelijk zijn en de gemeente hierin niet ondersteunt. We hebben het achterstallig onderhoud voortvarend opgepakt. Daarnaast gesproken over het stuk grond naast ons van de ontwikkelaar of er nog plannen zijn in de toekomst. De ambtenaar liet ons via een groot scherm zien waar allemaal gebouwd zou kunnen worden en dat er geen plannen zijn. Wel een mooie inham maar geen concrete plannen. Er kan immers overal gebouwd worden. In de tussentijd hebben wij de ambtenaar nog eens gebeld en aangegeven dat er gesproken wordt over woningbouw naast ons landgoed. Dit was in januari 2022. Onzin, dan moet dit eerst gepubliceerd worden in het gemeentelijke krantje enz enz. Ook de ontwikkelaar gebeld in januari en gevraagd of er plannen zijn en of wij een stukje grond voor het landgoed zouden kunnen kopen. Geen plannen, grond niet te koop, kunnen in de toekomst mooi nog een paar huizen staan, of anders een wadi. Deze medewerker had een vooruitziende blik. Enkele dagen later hadden we een brief in de bus.

“Een politieke keuze.”

Als woningbouwlocatie is gekozen Hiddinks Weide. Zo kan het dus gaan Meteen ons ongenoegen kenbaar gemaakt en opheldering gevraagd. Een politieke keuze, dat is het antwoord. Geen participatie en inspraak over de locatiekeuze voor burgers. Met de ontwikkelaar zou geen contact vooraf hebben plaats gevonden. Dit is niet juist. Voor de ontwikkelaar heeft [REDACTED] een ontwikkelvisie gemaakt d.d. 29-10-2020 voor de Dorpsrand Noord van Hengelo. Deze visie is 19-1-2021 gepresenteerd aan de gemeente Bronckhorst. In het onderdeel co-creatie met de omgeving is gesproken over het herstellen van de historische toerit naar het [REDACTED]. Dit was de wens van de toenmalige eigenaar. Hierover is niet met ons gecommuniceerd. De historische toerit in het huidige plan zijn wegen en wadi's.

Met ons is niet gesproken over dit plan. Alles wat wij aandragen wordt niets mee gedaan. Dus van participatie is in het geheel geen sprake. Door onze contacten met het waterschap omtrent systeemherstel in september 2023 is het bouwplan in het vizier gekomen bij het waterschap en zij hebben vervolgens de gemeente benaderd en gewezen op hun commitment te redeneren volgens water en bodem sturend en dat het bouwplan hiermee in strijd zou kunnen zijn.

We zijn inmiddels meer dan 4 jaar bezig. We zien dat letterlijk en figuurlijk alle plooien glad worden gestreken en het bouwplan kost wat kost mogelijk wordt gemaakt. Andere locaties zijn niet voldoende afgewogen en het lijkt erop dat afspraken uit het verleden hier de boventoon voeren.

Aanvullend op het bovenstaande en onze zienswijze van de rentmeesterscoöperatie als bijlage met rapporten die met name gericht zijn op ruimtelijke impact, hydrologie, ecologie en cultuurhistorie nog een reactie op de bijlagen van het ontwerp omgevingsplan.

Deze ontwikkeling is niet in overeenstemming met de ladder voor duurzame verstedelijking

Ontwikkelingen buiten stedelijk gebied en buiten stedelijk groen aan de rand van de bebouwing eisen een extra afweging. U geeft aan dat de ontwikkeling aan de rand van een woonwijk plaatsvindt. In directe aansluiting op bestaande bebouwing. Op deze wijze is er sprake van een uitbreiding in de groene omgeving, maar wel in zoveel mogelijk samenhang en aansluiting met bestaande stedelijke functies.

Van directe aansluiting op bestaande bebouwing is geen sprake want de landgoedlaan is de scheiding tussen stedelijk en niet stedelijk. Ook visueel. Bij deze ontwikkeling wordt er gebouwd in een landgoedbiotoop. Er is geen sprake van “grenzend aan bestaand stedelijk gebied en stedelijk groen”. In uw rapport opgesteld door Ruimtevolk geeft u aan dat het bosje van het landgoed openbaar groen is. Dit klopt niet, Dit bosje is privé bezit behorend tot het landgoed en niet voor buitenstaanders toegankelijk.

U bent dus gehouden te kijken of er binnen stedelijk gebied of binnen stedelijk groen aan de behoefte voldaan kan worden. Hierbij zou u eerst de behoefte in kaart moeten brengen. Want u geeft geen aantallen woningen weer voor Hengelo Gld. Dit deed u wel in 2010 tijdens de krimp. Daarnaast stelt u dat u binnenstedelijk niet in de behoefte kunt voorzien. U toont dit niet aan met rugnummers. Wij kunnen nl. niet zien wat de plannen zijn binnenstedelijk. U geeft een toelichting over heel Bronckhorst, echter de locatie is gekozen enkel voor Hengelo gld (zie afwegingscriteria potentiële locaties Hengelo). Dus qua behoefte en verzorgingsgebied dienen we ook naar ons dorp te kijken. Als mede initiatiefnemer van “Hengelo in de steigers”.

Bron: www.hengeloindesteigers.nl, hebben we juist de voorzet gedaan om te inventariseren hoeveel capaciteit er binnenstedelijk is. Immers de laddertoets is ervoor om leegstand en verpaupering te voorkomen en eerst alles locaties binnenstedelijk te benutten. Het huidige zonnepanelenpark is ook binnenstedelijk. Er is leegstand en verpaupering in Hengelo. Daarnaast is “een straatje erbij” niet afgewogen.

MER beoordeling Hiddinks Weide

Het rapport van [] en [] is gericht op wateroverlast. Effecten van een t100 en t1000 bui worden in kaart gebracht. In extreme situaties kunnen de met elkaar verbonden wadi's, de immense sloot voor de boerderij Klein [] en de duiker ervoor zorgen dat de bewoners droge voeten houden. Dit is een van nature ongeschikt gebied voor woningbouw. Volgens de signaleringskaart een duidelijk nee tenzij. Paars gekleurd. Omdat er voldoende ruimte is wordt het gebied geschikt gemaakt en het landschap onherstelbaar beschadigd. Wat hoog is wordt laag en andersom. Dit geeft extra verkeersbewegingen en graafwerk. Daarnaast worden leemlagen doorboord en doorbroken die niet enkel pleksgewijs voorkomen. Hierdoor kunnen er afvalstoffen in dieper grondwater zakken. De zuiverende functie van de bestaande leemlaag kan zijn werk niet meer doen. Ook hei-werkzaamheden doorboren de leemlagen. Door uw analyse worden er geen nadelige effecten verwacht op de omgeving. Deze zijn er wel terdege, zie bijlagen.

Een effectanalyse op de omgeving zowel voor ons landgoed, de andere landgoederen in de landgoederenzone, maar ook voor de agrarische gronden ontbreekt.

- **Paars:** Nee tenzij, transformatie van bodem- en watersysteem en sterk aangepast bouwen. Ontwikkeling ongewenst of ingrijpend vanwege mogelijke lock-ins en schade.

Hier is sprake van een onomkeerbaar milieu-gevolg derhalve is het opstellen van een plan-MER noodzakelijk. Daarnaast kunnen burgers aanspraak maken op toegang tot milieu informatie conform het verdrag van Aarhus. Het gaat hier om inspraak bij besluitvorming en transparantie van overheidsinstanties. Het verdrag zorgt ervoor dat overheidsinstanties transparanter handelen en dat burgers direct betrokken worden bij de bescherming van de leefomgeving. Wij hebben geen inspraak gehad en kunnen niet meedenken. Voortijdige transparantie en participatie ontbreekt.

In- en uitbreidingsplannen: Bij in- en uitbreidingslocaties dient al het hemelwater (dus ook op openbaar terrein) binnen het plangebied geïnfiltreerd te worden.

Het bovenstaande is conform de verordening op de afvoer van hemelwater Gemeente Bronckhorst. Voorschriften: niet afwentelen op de omgeving. In de beoogde ontwikkeling wordt het hemelwater niet binnen het plangebied maar buiten het plangebied geborgen. Er wordt een brede sloot gegraven in het zonnepanelenpark en een stuw geplaatst in het zonnepanelenpark. Op deze wijze wordt er extra wateropslag gecreeerd buiten het plangebied en wordt het teveel aan water afgevoerd. Voor het gebruik van de landgoedbeek, Hengelose Beek, moet er participatie plaats vinden volgens het waterschap. Dit is niet gebeurd. Zou deze beek gebruikt worden vindt er ook afwenteling plaats buiten het plangebied Het plan voldoet niet aan de verordening op de afvoer van hemelwater van Bronckhorst. Dit plangebied kan niet zelfstandig voldoende water bergen bij extreme neerlag. Zelfs niet met alle wadi's die zijn aangelegd en de transformatie van het gebied.

Afwegingskader is van toepassing

Kennisportaal klimaatadaptatie

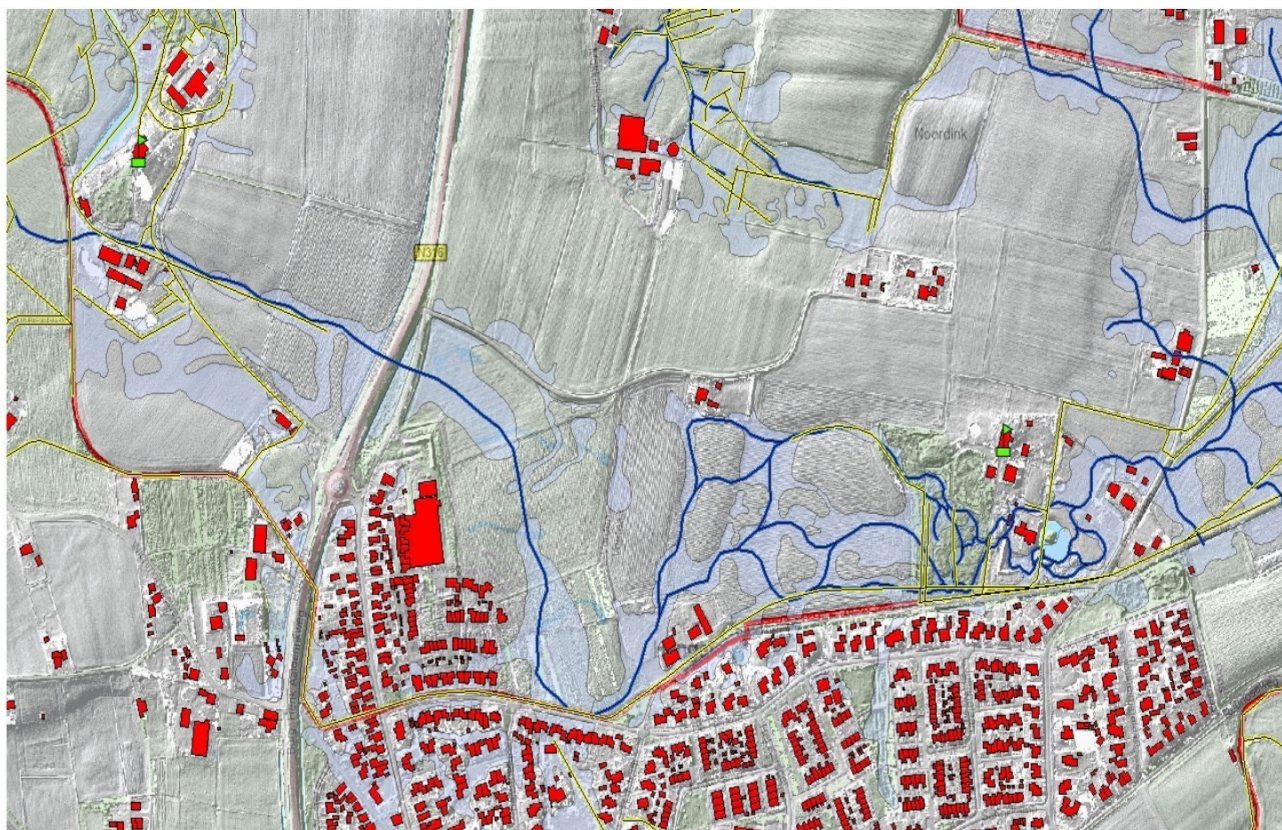
In dit gebied is nog kwel aanwezig, alle maatregelen die worden genomen verlagen de kweldruk wat verdroging tot gevolg heeft.

De maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving is gebruikt.

Voor de locatiekeuze is het Afwegingskader van toepassing. Daarnaast zijn de stress-testen niet gebruikt bij de locatiekeuze en vergeleken met andere locaties. Hiddinks Weide komt hiermee veruit het slechtst uit de bus.

De waterbergende maatregelen hebben geen positief effect op droogte binnen het projectgebied. Zie conclusie in de bijlages. Daarnaast kan er een lichte overstroming optreden bij verzadiging van de grond in relatie tot hevige regenval. Dit komt omdat het plangebied veel water opvangt van het achterland.

Water loopt als een trechter over het landgoed richting Hiddinks Weide volgens overzichten van het waterschap.

Archeologisch onderzoek

Zelfvoorzienend hofstelsel

Er wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren en het plangebied vrij te geven.

Allereerst kan gesteld worden dat het plangebied ligt tussen Groot en Klein Regelink, een middeleeuws hofstelsel waar sinds 1300 al bewoning plaats vindt. Het was een economische en sociale organisatie van de landbouw in de vroege middeleeuwen. Het draaide om een domein (groot landgoed) dat grotendeels zelfvoorzienend was.

Benaming was toen "Hoff in die Herne" (1612)

Dit verwijst mogelijk naar een hoeve of erf gelegen in een hoek, afgelegen plek. Een hoek van verschillende (water) wegen of een beginpunt van nieuwe ontginning. We zien het [REDACTED] volgens onderstaande foto liggen op een hoek waar verschillende watergangen zie voorgaande foto samenkomen en aan de rand van nieuwe heideontginningen richting kreilweg (patte d'oie). (ganzevoet)

Overzicht ORA landdrostambt Zutphen

Sprenkelskamp

Opdracht van een kamp bouwland, den Sprenkelskamp geheeten, met zijn akkermaals hegge hofland en pootbrink, onder 't erve Klein Regelink behoord hebbende, door voorsz[egde] tranportanten, aan de Freulen [REDACTED] op den 10 april 1784

1612: 'Eodem is joncker [REDACTED] erflick vercocht den hoff in die Herne mittet uijtgepaelde landt van zijn Ed. guet Regelinck gelegen voor die somma van hondert daler thijn gulden, edoch met sulcke conditiën dat het zijn Gen. [REDACTED] gueder int plaggen meijen niet p. indicatiabel zijn sall daer zijn Gen. [REDACTED] protestiert heeft die koopenningen sullen die eene helffte erlecht werden op Michaelis naestkomt, die ander helftte over een jaer daer nae, die tijn guldens sullen anden waert mitten iersten voor wijnkoop betaelt worden.'

” Archeologische verwachting is hoog

Voor alle duidelijkheid, Klein [redacted] is de boerderij van [redacted], [redacted] 1. De afgeronde bosrand is er al van voor 1809. E= bos. B= bouwland A= weide/hooiland. Het projectgebied omvat dus verschillende percelen Bos, Bouwland en Weide in een historische economische eenheid. Zie rapport Neder |land| schap.

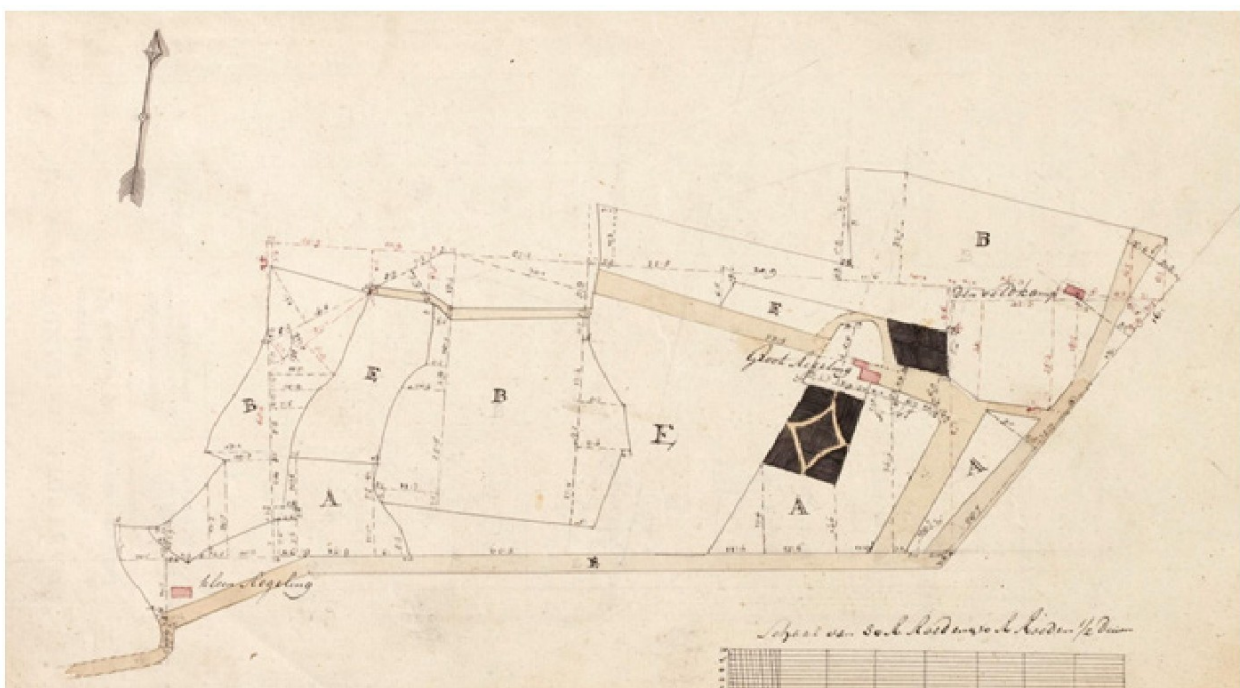
De archeologische verwachting is hoog gezien deze achtergrond. De boringen laten roestsporen zien wat duidt op hoge waterstanden en kwel.

In dit gebied had het water wellicht een functie, gezien de twee vennen in het lage middengedeelte van het gebied.

Via het satellietdataportaal, veel gebruikt door archeologen, kun je als het ware in de grond kijken en zie je aan verkleuringen waar de natte plekken waren. Zo kunnen we de Sprenkelskamp herleiden. Een hoogte omgeven door beekjes waar het water uit de grond kwam. Hier werden in de middeleeuwen de gewassen voor het dorp verbouwd. Omgeven door hagen. Ook kun je aanwijzingen vinden voor mogelijke relictten in de ondergrond. Daarnaast wordt de grondradar gebruikt waarmee je vooraf in de grond kunt kijken. Dit kan ons meer vertellen over hoe mensen vroeger leefden en hoe ze met water omgingen. De opnamen van 7 juli 2020, 16 maart 2022 en 10 januari 2024 zijn mogelijk interessant. Mogelijk is hier sprake van watererfgoed.

**Gezien het bovenstaande is vervolgonderzoek zeer wenselijk.
Dit volgens het verdrag van Malta.**

Foto maatboek 1809 Groot en Klein [redacted] (Boerderij [redacted] 1)

Cultuurhistorie

In het rapport van BJZ.nu wordt aangegeven dat de invloed van het bouwplan minimaal is op de omliggende cultuurhistorische waarden. De boskamer, de zichtlijn naar het [REDACTED], de solistische eik en Vordens voetpad worden teruggebracht, versterkt en behouden in het projectgebied. Het terug laten komen van de boskamer is een meerwaarde.

Het bijgaande rapport van Neder|land|schap geeft hierop een toelichting.

Wat betreft de boskamer. U gebruikt hiervoor het bestaande bos en de bomen in de laan van een landgoed.. Een boskamer duidt op een open plek in het karakteristieke coulissen landschap.” Een halfopen landschap met open kamers van cultuurland, omringd met houtwallen”. Zoals vermeld in de beschrijving van Bronckhorst. Het volbouwen met rijtjeswoningen vernietigt de ruimtelijke beleving. Boskamers worden overal door architecten gebruikt om een beslotenheid en kleinschaligheid aan te geven binnen een nieuwbouwproject. De boskamer is tot op heden altijd een onbebouwde open plek geweest. Juist de afgeronde bosrand met wandelpad was de omzoming van de boskamer samen met de [REDACTED], de oude toerit tot het [REDACTED] in het noorden en in het westen het meest lage centrale gedeelte van het projectgebied (beplant met geriefhout in een drassig gebied). Met het volbouwen van de open coulisse in dit waardevolle cultuurlandschap, in directe relatie tot landgoed het [REDACTED], tast u een belangrijke kernkwaliteit aan.

Het [REDACTED] was vroeger een ferme ornée een versierde boerderij. Nut en mooi gingen samen op. De meest elementaire waarde was de ligging van de bebouwing en de parkaanleg in het open essen landschap. Het [REDACTED] ligt tussen twee laagtes, depressies, hoog in het landschap.

Woningbouw op Hiddinks Weide en het bouwen van woningen op terpen tast het landschap dermate aan dat de cultuurhistorische beleving totaal veranderd. Het [REDACTED] is niet meer het hoogste punt maar de woningen op terpen. Het gevormde landschap op de essen gaat verloren. In ieder geval de lage Hiddinks Weide wordt hoog. Daardoor wordt het ensemble tussen monument, park en omliggende landbouwgrond, de hoog/laag beleving teniet gedaan. Enkel wordt gesproken over de zichtlijn naar Het [REDACTED] Wij missen hierbij een 360 gaden benadering. Zoals genoemd zijn er meer-

dere zichtlijnen en gaat het niet alleen om het Rijksmonument maar het landgoed en Rijksmonument in haar omgeving. Dus laan, park, watergang, omliggende historische boederijen, connectie Klein [REDACTED] Sinds 1926 is de oprit naar het landgoed en Rijksmonument de [REDACTED] Komend vanuit Klein [REDACTED] zie je links het open landschap met daarin de monumentale eik, vervolgens zie je de afgeronde bosrand met op de achtergrond het monumentale Rijksmonument. Het bouwplan is een onherstelbare aantasting van de eenheid van het landgoed en buitenplaats ensemble.

De [REDACTED], Bemteweg is van hoog cultuurhistorisch belang als één van de oudste wegen rondom Hengelo en de oudste verbinding tussen Het [REDACTED] en Het [REDACTED] richting Zutphen liggend in de landgoederenzone en biotoop tussen Het [REDACTED] en Het [REDACTED] Karakteristiek tussen oude monumentale boederijen. Het unieke gebied voor rust en ruimte wordt ernstig verstoord door het gebruiken van de [REDACTED] als ontsluiting van een woonwijk met 200 woningen.

Daarnaast kunnen wij ons niet vinden in het transformeren van het boerenerf van Klein [REDACTED], [REDACTED] 1 naar een transportbedrijf.

Dit erf is van cultuurhistorisch groot belang en is visueel nog steeds een eenheid met buitenplaats het [REDACTED]

Het ligt aan het begin van de oprit naar het landgoed aan de eeuwenoude [REDACTED] De [REDACTED] behoort tot het landgoed en [REDACTED] heeft een recht van overpad. Dit recht is niet bedoeld voor activiteiten die afbreuk doen aan de landschappelijke kwaliteit en het recht van overpad. Deze erf dienstbaarheid is verleend voor regulier gebruik. Een transportbedrijf hoort niet bij regulier gebruik. Agrarisch gebruik hoort hier wel bij. De gedoog situatie die nu actueel is kunt u in stand houden tot [REDACTED] met zijn transportactiviteiten stopt of verhuisd. Dit maakt dat [REDACTED] zijn activiteiten kan blijven uitoefenen maar dat van opvolging door eventuele nieuwe bewoners geen sprake is. Het parkeren van zijn vrachtwagen kan op dezelfde plek als gebruikelijk en niet langs onze oprijlaan. Dit doet afbreuk aan de landschappelijke kwaliteit van de landgoedbiotoop.

Het bovenstaande omtrent cultuurhistorie met de verplichtingen uit het Verdrag van Granada.

Wat zegt het Rijk

De Rijksoverheid geeft met haar 33 structurerende keuzes beleid waarbij het kabinet de inrichting van Nederland aanpast aan klimaatverandering. Ze dienen als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling. Kernpunt is het vergroten van de veerkracht van het watersysteem en het beschermen van de bodemkwaliteit. Het bouwplan is in strijd met de volgende structurerende keuzes:

> NR 7

Ruimte voor water in de ruimtelijke inrichting op te nemen in gebiedsprogramma's.

Ruimte voor water

> NR 15

We versterken de regie op de inrichting van de ondergrond. Ontwikkelingen voor woningbouw zonder de bodem aan te tasten.

Bodemaantasting

> NR 16

Streven naar een zo efficiënt mogelijke inrichting van de ruimte en beperking onnodig landgebruik en het herstellen van de bodem. Zo behouden we waardevolle organisch rijke landbouw- en natuurbodems en blijft de sponswerking van de bodem behouden.

Ruimtegebruik

> NR 18

We behouden ook in de toekomst waardevolle landbouwgronden

Waardevolle grond

> NR 19

We gaan bodemverstoring door ontgraving tegen en hergebruiken grond hoogwaardig.

Bodemverstoring

> NR 21

Risico's

We maken risico's van overstromingen, wateroverlast, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid sturend bij de locatiekeuze en inrichting van woningbouw. Hiermee voorkomen we dat we roofbouw gaan plegen op locaties waar we later spijt van gaan krijgen.

> NR 22

Waterberging

We benutten locaties waar we in de toekomst ruimte nodig is voor waterberging niet voor bebouwing

> NR 23

Ladder van verstedelijking

Sturen op zo min mogelijk afdekking van bodem. Minder netto landgebruik volgens de ladder duurzame verstedelijking.

Structurerende keuzes Hoge zandgronden (bij ons van toepassing)

> NR 30

Sponswerking

We houden water langer vast en voeren het minder snel af. We herstellen daarmee de spons werking van de bodem en bereiken een robuust grondwatersysteem. Dit wordt in gebiedsprocessen geborgd

> NR 31

Grondwaterpeil

We verhogen de grondwaterpeilen met mogelijk 10 cm tot 50 cm. Daardoor wordt op de hoge zandgronden verdroging bestreden. Omdat het hier maatwerk betreft, wordt dit in gebieds processen verder uitgewerkt.

> NR 32

Waterkwaliteit

In de gebiedsprocessen zetten we in op grootschalig herstel van beekdalen op zandgronden voor het verbeteren van de water kwaliteit. Hiermee halen we niet alleen de doelen voor de waterkwaliteit (vanuit de KRW en de Nitraatrichtlijn) maar kunnen we ook andere doelstellingen realiseren zoals natuur, groenblauwe dooradering en waterberging.

Wat zegt de Provincie

De provincie spreekt over kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen landschap van de Gelderse Streek Achterhoek. Kernkwaliteiten zijn de essenties van het landschap van de Gelderse Streken; de te behouden kernkwaliteiten (waardevolle kenmerken) waarmee de deelgebieden zich van elkaar onderscheiden. Zij bepalen de identiteit van een streek in Gelderland. Ze zijn gebaseerd op de ruimtelijke opbouw van het historisch gegroeide landschap met de karakteristieken van de bodem en het watersysteem, de ecologie, ontginningsgeschiedenis, cultuurhistorie en verstedelijking.

Uitgangspunt is dat alle ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen aan de versterking van de kernkwaliteiten van de Gelderse Streken. Een basis voor deze kernkwaliteiten is o.a. de beschrijving van de nationale landschappen. Voor ons van belang omdat de landgoederen rondom Hengelo Gld altijd behoorden tot het Nationale landschap de Graafschap.

In 2017 is dit veranderd en hoort ons gebied niet meer tot dit landschap. Wat was hiertoe de reden?

Het gebied is hetzelfde gebleven. De grens was de noordzijde van Hengelo, de [REDACTED] behorend tot het landgoed. Nu ligt de grens buiten de Noordink. In 2017 is naast het agrarisch met waarden landschap een extra gebiedsaanduiding toegepast. Waardevolle open gebieden waaronder essen. Het projectgebied valt in dit waardevolle open gebied waaronder essen samen met het gebied rondom het Rijksmonument het [REDACTED]. Zie diverse kaarten van de provincie, landschap open gebieden en de essenkaart.

Daarnaast heeft de provincie het gebied rondom Hengelo gld ingekaderd als "aardkundig waardevol gebied". Omschrijving reliëfrijk dekzandlandschap met esdek, eerdgrond.

Volgens het omgevingsloket omgevingsverordening Gelderland is van toepassing de Gelderse streek achterhoek.

Kwaliteit, aaneengesloten dekzandlandschap microrelief met talrijke beken van oost naar west. Ontwikkeldoel: microrelief respecteren, de regionale waterhuishouding vormt de basis voor verdere ruimtelijke ontwikkeling.

Herstel beekdallandschappen en het klimaatbestendig maken van het watersysteem om droogte en wateroverlast te voorkomen. Transitie naar duurzame landbouw.

Hier voldoet het bouwplan niet aan.

Rijke afwisseling van grondgebruik resulteert in een half open coulisselandschap: weide en akkergronden, oude bouwlanden, grote en kleine open essen, houtwallen, hagen en singels, landgoederen en landgoederenzones, bos en natuurterrein, beken, laken en weteningen.

Ontwikkeldoel; behouden en versterken kleinschaligheid en bijdragen aan herstel en onderhoud structurerende en bijzondere groene landschapselementen. Bij inplaatsen nieuwe functies het coulissenlandschap versterken.

Hier voldoet het bouwplan niet aan.

Een landschap van dorpen, kleine kernen en buurtschappen. Doetinchem als centrumplaats. Bij stedelijke opgaven is het karakteristieke dorpenlandschap van belang, met aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit van stadsranden.

Als we stadsraden ook voor dorpslanden lezen dan voldoet het plan hier niet aan.

Talrijke landgoederen als samenhangende ruimtelijke eenheden bestaande uit een statig huis, oprijlanen, historische tuin, bos en landerijen. Zelfstandig of in zones gegroepeerd. Ontwikkeldoel; behouden en versterken van landgoederenstructuren. Op gepaste wijze de economische basis en de recreatieve toegankelijkheid van de landgoederen verbeteren.

Hier voldoet het bouwplan niet aan.

Ecologische waarden met name langs riviertjes en beken, in landgoederen. Ontwikkeldoel: intensief inzetten op het verder aanleggen van ecologische verbindingzones, vooral langs riviertjes, beken en laken. Waar mogelijk combineren met klimaatadaptatie en recreatieve toegankelijkheid.

Hier voldoet het plan niet aan.

Wat zegt Bronckhorst

In het LOP plan met Lochem en Zutphen deelgebied 11 Esrug Hengelo-Zelhem : kleinschaligheid als troef; beplanting langs de randen van essen maar behoud openheid essen en enken met accentuering van de randen met beplanting, ontwikkeling landgoederen in relatie tot natuurbouw. De essen en enken behouden hun agrarische functie.

De Esrug nabij Hengelo en Zelhem was van oudsher een kleinschalig landschap en kende een grote rijkdom aan landschapselementen.

Kenmerkend voor het gebied zijn ook de vele essen en enken die voor veel microreliëf zorgden.

Als gevolg van schaalvergroting in de landbouw en achterstallig onderhoud is de intensiteit aan landschapselementen sterk afgenomen.

Dit betekent een landschappelijke verarming van het gebied. Daarnaast verliezen steeds meer karakteristieke boerderijen hun functie, met als gevolg dat deze beeldbepalende gebouwen verdwijnen.

De relatie van de oude kernen met het landschap dreigt te verdwijnen door uitbreidingen van woonwijken en lokale bedrijventerreinen.

4.5.2 Woon- en bedrijfsbebouwing: Uitbreiding van woonkernen **waar dan ook** en van welke omvang dan ook drukt een zeker stempel op het landschapsbeeld, zeker in de meest kleinschalige landschappen.

Om de landschappelijke aansluiting tussen woonkern en omringend gebied niet te abrupt te laten zijn en om de landschappelijke harmonie zo min mogelijk te verstoren ligt de uitdaging in het realiseren van stedenbouwkundige plannen die een goede overgang creëren tussen bebouwd gebied en buitengebied waarin landschappelijke patronen worden gerespecteerd, en die daarmee de relatie tussen deze beide gebieden versterken.

In dit verband is te wijzen op het belang van uitbreidingen die rekening houden met de cultuurhistorie, het landschap en de ontstaansgeschiedenis van de kernen. Ditzelfde geldt voor de realisatie van gemeentelijke bedrijventerreinen.

In het plan Hiddinksweide blijft de es niet open, er wordt geen rekening gehouden met cultuurhistorie, het landschap en de ontstaansgeschiedenis van de kernen.

2 x zo mooi

Bronckhorster beginselen (tekst Visie Bronckhorst 2 x zo mooi)

De komende jaren verandert er veel in Bronckhorst. We gaan onder andere nieuwe woningen bouwen. Er komt meer duurzame energie opwek. Er ontwikkelt zich nieuwe economische bedrijvigheid en we werken aan de aanpak van water en droogte. Een behoudende instelling past hier niet, we blijven ons ontwikkelen zoals we dat al eeuwen samen doen.

“Bij ons geldt: afspraak is afspraak. Je zoekt naar de goede oplossing, dat is vaak een kwestie van vertrouwen. Problemen moeten voor de kermis opgelost zijn. Je moet met elkaar verder en wil dat ook.

Arrogantie kunnen we niet goed hebben.

Getuigt van gebrek aan respect.

Iedereen is gelijkwaardig.” -Aldus een van onze inwoners -

Om onze inwoners en onszelf als gemeente te helpen om hierbij goede afwegingen te maken, formuleerden we een aantal beginselen.

We leidden die af uit het Verhaal van Bronckhorst.

De beginselen hanteren we vooral voor die ontwikkelingen of initiatieven waarin deze omgevingsvisie niet voorziet of waarover we geen uitspraken hebben gedaan die houvast bieden voor beoordeling ervan. Onze grondhouding naar initiatiefnemers is positief. We verlenen medewerking aan initiatieven die bijdragen aan de ambities uit de omgevingsvisie. Met respect voor onze principes. We vragen van initiatiefnemers dat ze laten zien hoe dat het geval is. Ook vragen we hen oog te hebben voor de belangen van omwonenden en hen te betrekken bij de ontwikkeling.

Belangrijk is handhaving of zelfs verbetering van het landschap.

Bedrijven goed inpassen, zodat de kwaliteit van het landschap gewaarborgd blijft. Dat vormt voor mensen een duidelijke herkenning.

Economie is belangrijk, maar daarvoor en ook voor bijvoorbeeld toerisme en recreatie is dat mooie landschap keihard nodig. Landschap moet dus een bepalende factor zijn.” -Aldus een van onze inwoners –

Strategische uitspraken

(tekst Visie Bronckhorst 2 x zo mooi)

Instandhouding en ontwikkeling groen erfgoed

- We breiden waardevolle landschapselementen, cultuurhistorische structuren en aardkundige waarden uit.
- We zetten historische lijnen aan met bijvoorbeeld laanbeplanting. Dit draagt bij aan de herkenbaarheid van het landschap en draagt bij aan de ontwikkeling van de soortenrijkdom die past bij onze landschappen. Denk bijvoorbeeld aan akker- en weidevogels. De gemeente gaat hier ook zelf actief mee aan de slag op eigen gronden.
- We streven naar het behoud van zandwegen, vanwege hun herkenbare cultuurhistorische waarde.
- We zorgen voor een effectieve bescherming van bestaande, kenmerkende landschapselementen, groenstructuren en ensembles – combinaties van landschap en bebouwing- die aansluiten bij de kernkwaliteiten van het betreffende landschap. Deze elementen wijzen we concreet aan op de kaart en voorzien we van een beschermingszone. Hun status monitoren we en waar nodig handhaven we. Extra aandacht komt er voor ensembles die door hun samenhang een cultuurhistorische en/of landschappelijke meerwaarde hebben.

Robuuste groen- en waterstructuren

- We dragen bij aan soortenrijkdom en hoge natuurwaarden. We nemen gerichte maatregelen en monitoren de effecten. Landschapselementen, zoals houtwallen, bosschages en zandwegen, spelen hierin een belangrijke rol. We zoeken mogelijkheden om die meer te ontwikkelen en onderdeel te maken van een verdienmodel voor het boerenbedrijf. De boer krijgt boter bij de vis voor het ontwikkelen en beheren van het landschap.
- Samen met de provincie, terreinbeheerders, inwoners en natuurorganisaties werken we aan de realisatie van een aaneengesloten natuur netwerk. In de zone rondom natuurgebieden gaan we in gesprek met boeren. Om te zoeken naar vormen van landbouw die passen binnen deze omgeving.

Strategische uitspraken

(tekst Visie Bronckhorst 2 x zo mooi)

- Onze bossen hebben te leiden onder de veranderende klimaatomstandigheden en We werken samen met terreinbeheerders aan gezonde, diverse bossen met soorten die tegen de veranderende omstandigheden kunnen. Veelal gaat het dan om het omvormen van naaldbos naar loofbos, met karakteristieke bomen die thuishoren in ons landschap.
- Ontwikkelingen in ons buitengebied, waaronder die op vrijkomende agrarische bebouwing, moeten van toegevoegde waarde zijn voor het landschap in de brede zin van het woord. Een landschappelijk inpassingsplan vormt de basis. We helpen en stimuleren initiatiefnemers met 'kookboeken'. Een meedenkend kwaliteitsteam zorgt ervoor dat de kwaliteit die we voor ogen hebben ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt door initiatiefnemers.
- Samen met het waterschap gaan we aan de slag met de kwaliteit van ons oppervlaktewater en de inrichting van klimaatrobuuste beekdalen. Om verdroging en wateroverlast een antwoord te bieden. Dat combineren we met de ontwikkeling van natuur en het toevoegen van wandel- en fietsverbindingen.
- Samen met boeren gaan we op zoek naar manieren om het landgebruik passend te maken bij wat bodem en water bieden. Dat komt ook de herkenbaarheid en diversiteit van het landschap ten goede. Ieder dorp en buurtschap een fraaie dorpsrand.
- Op veel plekken zijn de overgangen tussen het dorp of buurtschap en het buitengebied fraai. Lokaal kan die overgang verbeterd worden. De overgang kan aantrekkelijker worden door de aanplant van landschapselementen, maar ook slimmer in combinatie met waterberging, duurzame energie, ommetjes en sport. Zo werken we aan de herkenbaarheid van het landschap en gemeenschap, aan het vergroten van de biodiversiteit en aan een gezonder Bronckhorst. Hierbij leggen we zoveel mogelijk koppelingen met initiatieven en wensen van partners en inwoners. Naast aanleg denken we vooruit met goede condities voor hoogwaardig en duurzaam beheer.

Het bouwplan voldoet niet aan de Bronckhorster beginselen en aan de richtinggevende strategische uitspraken.

”

Een appèl op de Morele en Juridische Wijsheid van de Raad

Zichtlijn vanuit de

Een dorp is geen optelsom van huizen, maar een gemeenschap van mensen. Laat uw besluit over deze woonwijk getuigen van de zorg voor de menselijke tradities en de fundamentele waarden die ons hier al generaties lang binden.

Zichtlijn over de zogenaamde maisakker met
kwel vanaf de [] op de []

De stem van het water en de ootmoed van de plek

In de eco-theologische traditie zien we de aarde niet als een instrument dat we naar onze hand kunnen zetten, maar als een levend orgaan met een eigen wil en wijsheid. De natuur is een recht, maar heeft helaas geen stem. Hiddinks Weide is van nature een laagte, een plek waar het water – de bron van alle leven – samenkomt. Onze voorouders begrepen dit instinctief; zij bouwden met een heilige eerbied voor de natuurlijke hiërarchie van het land.

Bron: rechtenvandenatuur.org/initiatieven/rechten-voor-de-natuur-in-eijsden-margraten

Zichtlijn
 op landgoedbos
 afgeronde bosrand

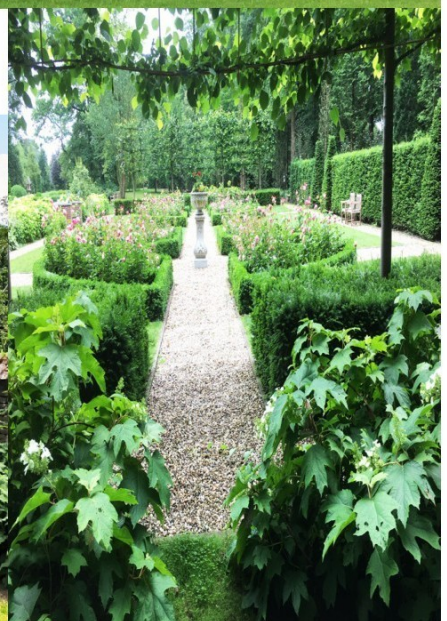
Historisch eiland

Boerderij Klein

Historische muur

Rozentuin

HENGLO DE KWEKERIJ

Argumenten:

- Kansen voor extra ruimtelijke impuls
- Ontwikkelaar (eigenaar) heeft de gemeente al benaderd. Staat open voor fasering en gesprek over verdere invulling evt. met deel (voorlopig) tijdelijke woningen
- Relatief snel te ontwikkelen locatie
- Meest logische uitbreidingslocatie in Hengelo (ruimtelijk gezien)

Aandachtspunten:

- Landschappelijke inpassing, ook t.o.v. naastgelegen landgoed
- Bestemming agrarisch met waarden - landschap
- Ontsluiting
- Draagvlak omgeving

ca. 140 woningen		
gefaseerd te ontwikkelen		
Planning start bouw: 2023 / 2024		
Eigendom: 2 eigenaren		
Omvang: 9,1 ha		
Hoofdstructuur: 10%		
Netto omvang: 8,2 ha		
Capaciteit	# woningen	dichtheid
Minimaal	130	15 w/ha
Maximaal	170	20 w/ha
t/m 2025	# woningen	dichtheid
Minimaal	65	15 w/ha
Maximaal	85	20 w/ha
2026 - 2030	# woningen	dichtheid
Minimaal	65	15 w/ha

Systeemherstel voor de volgende generaties samen met de Provincie en de Gemeente Bronckhorst, hoe mooi

Wij bieden u een christelijke overweging in uw dilemma voor uw afweging van het bovenstaande destructieve bouwplan van projectontwikkelaars.

Wij wenden ons tot u vanuit een oprechte christelijke overtuiging en een diepgevoeld verantwoordelijkheidsbesef voor de wereld. Onze woorden zijn niet bedoeld om te polariseren, maar om u mee te nemen in een overweging die zowel het hart als het verstand raakt.

De Rots en het Zand: Een Bijbels Fundament

In de Bergrede (Mattheüs 7:24-27) spreekt Jezus over de wijze man die zijn huis op de rots bouwde en de dwaze man die voor het zand koos. Wanneer de regens vielen en de stromen kwamen, bleef het huis op de rots staan, terwijl het huis op het zand instortte.

Hiddinks Weide is van nature een laagte, een plek waar het water zich verzamelt. Als wij tegen beter weten in en op basis van feitelijk onjuiste veranderlogica van het landschap vasthouden aan deze locatie, bouwen we dan niet symbolisch op het zand? Het ontkennen van de natuurlijke aard van dit unieke noordelijke gebied van Hengelo Gld, is niet alleen een ecologisch risico, maar ook een moreel risico jegens de toekomstige bewoners die wij een veilig thuis beloven.

Conclusie

In het onderzoek dat wij hebben gedaan met partijen is de conclusie dat de keuze voor bouwplan Hiddinks Weide niet voldoet aan de regels, wetgeving en beleid van het Rijk, Provincie, samenwerkingsverbanden met omliggende gemeenten en van de gemeente Bronckhorst zelf.

Als de overheid niet doet wat ze zegt, staat het onderlinge vertrouwen onder druk. Wij vragen de Gemeente Bronckhorst vriendelijk de bijlagen die zijn gekoppeld aan dit document nr. 1 t/m 4 samen met ons betoog, volwaardig te betrekken bij uw afweging en te besluiten dat Bouwplan Hiddinks Weide niet haalbaar is.

De rapporten bieden een unieke kans om het landschap te begrijpen zoals het is ontstaan en functioneert én om keuzes te maken die bijdragen aan herstel van hydrologie, biodiversiteit en cultuurhistorie.

De gekozen locatie is naar onze mening niet geschikt voor woningbouw. Wij begrijpen dat woningbouw een groot maatschappelijk belang is maar er zijn elders voldoende geschikte locaties voorhanden die minder ingrijpend zijn.

Deze notenbomen hebben wij weg moeten halen vanwege het waardevolle open essen landschap. (We hebben deze niet op de juiste plek geplant)

Dank u voor uw aandacht.

Tel: 06- [redacted]

Mail: info@hetregelink.nl

Web: www.landgoedhetregelink.nl

Adres: [redacted] 3,5,7 / [redacted] Hengelo Gld

Het [redacted]
[redacted]
[redacted] 3
[redacted] Hengelo Gld

Datum : 23 april 2026

Betreft : Onderbouwing zienswijze 'ontwerp omgevingsplan Hiddinks Weide'

Geachte [redacted] [redacted]

Op uw verzoek hebben wij het ontwerp omgevingsplan Hiddinks Weide doorgenomen en beoordeeld op basis van de beschikbare kennis en door ons uitgevoerde onderzoeken. Hierbij zenden wij u namens [redacted] dr. [redacted], landschapsecoloog, [redacted], specialist landschap en [redacted], rentmeester, onze zienswijze op het genoemde plan.

Onze algemene conclusie is dat wij ernstig bezwaar hebben tegen de bouw van 205 woningen op de locatie Hiddinks Weide, en zullen onze bezwaren in deze brief nader toelichten. Wij willen benadrukken dat wij op zichzelf niet tegen de bouw van nieuwe woningen in Hengelo zijn, wel hebben wij ernstige bezwaren tegen de bouw op juist deze locatie [redacted] weide.

De ruim 700 jaar oude landgoederenzone ten noorden van Hengelo is minder bekend dan de landgoederenzone rond Vorden, maar tevens van grote historische waarde. De zone bestaat uit oude wegen- en laanstructuren, afwateringen en bosgebieden, maar ook zichtlijnen, vijverpartijen en oude gebouwen. Met behulp van een cultuurhistorische analyse en waardering wordt inzichtelijk wat in de landgoederenzone van waarde is. 't [redacted] ligt in de kern van deze landgoederenzone. Op landgoed 't [redacted] is het ensemble van het landhuis en Klein [redacted], de [redacted], het parkbos met de afgeronde bosrand, de zichtlijn over Hiddinks Weide en de zichtlijn tussen 't [redacted] en 't [redacted] van 'hoge monumentwaarde'.

Ensemble gordel historische buitenplaatsen wordt aangetast

De conclusie die het door initiatiefnemer ingehuurde bureau BKZ.nu over de cultuurhistorie trekt, is veel te summier. Als de solitaire boom wordt bewaard dan zou het plan 'cultuurhistorisch in orde zijn'. In het rapport vinden we niets over de ensemblewaarde van het landgoed, niets over de zichtlijnen vanaf de [redacted], niets over openheid van het cultuurlandschap en niets over de es. De ensemblewaarde van de oude historische buitenplaats 't [redacted] is bijzonder hoog. De woningbouw op Hiddinks Weide midden in deze historische landgoedbiotoop doet daarnaast tevens afbreuk aan de ensemblewaarde tussen de Rijksbeschermd Buitenplaats 't [redacted], NSW-landgoed 't [redacted] en het Rijksmonument landhuis 't [redacted]. Het is met name de zichtlijn vanaf de [redacted] en vanaf Klein [redacted] over de Hiddinks Weide naar de gebogen bosrand van de parkaanleg (met Natuurschoonwet status) die aangetast wordt met de woningbouw op Hiddinks Weide. Deze zichtlijn is een belangrijk onderdeel van de cultuurhistorische waardering van de landgoedbiotoop van 't [redacted]

Ruimtelijke kwaliteit wordt aangetast

Het is met name het verdwijnen van de openheid en relief van Hiddinks Weide (en de boven beschreven zichtlijnen op de bosranden van de parkaanleg) die afbreuk doet aan de ruimtelijke kwaliteit. De provincie Gelderland en de gemeente Bronckhorst hebben dat beiden in hun beleid vastgelegd door de zowel de Mokkings Enk (via hun essenbeleid) en de Hiddinks Weide (via de openheid) op kaart te zetten¹. Het is daarbij onmogelijk om zowel de openheid te bewaren, als in te zetten op woningbouw. De ruimtelijke kwaliteit van de landgoederenzone aan de noordkant van Hengelo wordt, na de aanleg van de woonwijk aan de zuidkant van de [REDACTED] en de aanleg van het zonnepark op Mokkings Enk, met de woningbouw op Hiddinks Weide, verder afgebroken. Met het in stand houden van de openheid van Hiddinks Weide is het mogelijk in te zetten op verder herstel van de ruimtelijke kwaliteit in de noordelijk landgoederenzone van Hengelo via groenblauwe dooradering, zones met plasdras waterstanden en cultuurhistorische zichtlijnen. Het dichtbouwen van de open Hiddinks Weide geeft juist onherstelbare schade aan deze ruimtelijke kwaliteit.

Het plan is in strijd met het water- en bodemsturende principe

De provincie Gelderland wil water en bodem sturend laten zijn bij ruimtelijke planvorming, zodat de ruimte in de toekomst bestendig kan worden ingericht, de natuur wordt versterkt en mee kan worden bewogen met de gevolgen van klimaatverandering. Regionale gidsmodellen brengen dat systeem in beeld.

De Hiddinks Weide is van oorsprong één van de nattere gronden in de landgoederenzone, wat blijkt uit het lokale grondwater dat in de watergang langs deze plek uittreedt (kwel). Hier komen diverse, van hoge grondwaterstanden afhankelijke, plantensoorten voor. Het zijn juist deze plekken die in de ruimtelijke ordening een belangrijk plaats hebben in het natuurlijke watersysteem (zowel bij droogte als bij natheid) en ontzien moeten worden van permanente woningbouw. Het zijn de plekken hoog in het watersysteem waar water kan worden vastgehouden en geborgen. De geplande aanleg van wadi's zal dit tegengaan en is tegenstrijdig aan het principe van water en bodem sturend en van het moderne waterbeheer, dat van de 21e eeuw: vasthouden, bergen en dan pas afvoeren. Door de aanleg van wadi's én door de toename van het verhard oppervlak bij de bebouwing zal de waterstand dalen en de laatste kwel verdwijnen en dalen. Dit gaat ten koste van de laatste grondwaterafhankelijke flora en fauna in dit gebied. Deze impact is tot op heden onvoldoende onderzocht en in beeld gebracht.

¹ Zie daarvoor:

<https://geoportaal.gelderland.nl/portaal/apps/mapviewer/index.html?layers=00dc8c9cd29c4a9d981f504f53cfaae7>

<https://geoportaal.gelderland.nl/portaal/apps/webappviewer/index.html?id=3da4f90c02454091bd0fa736e0b6f2ce>

<https://geobronckhorst.maps.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?layers=b70c907691df45d3984c2f0ac9d7902e>

Hiddinks Weide ligt ten westen van het [REDACTED] in een afvoerloze laagte. Uit een hydrologische studie van [REDACTED], blijkt dat juist hier van oorsprong 's winters een mengsel van grond- en regenwater stagneerde, waardoor aan de rand van die laagte grondwaterafhankelijke begroeiingen konden voorkomen. Het was veruit de natste plek in de omgeving. De locatie is van nature simpelweg niet geschikt voor woningbouw. En nog steeds is [REDACTED] weide in deze sterk verdroogde omgeving één van de weinige plaatsen met water in de kleinere sloten.

Uit door ons uitgevoerd bodemkundig onderzoek blijkt dat op Hiddinksweide van oudsher natte omstandigheden heersten, en dat nog steeds een opbolling in de grondwaterstanden zichtbaar is die duidt op een opwaarts gerichte stroming. Zij het op een aanzienlijk lager niveau dan oorspronkelijk. Dit lagere niveau is het gevolg van de intensieve en diepe ontwatering in de omgeving én van de grondwaterwinning Het Klooster van Vitens. In Neelen & [REDACTED] (28-7-2025) wordt als diepte voor de wadi's 11.8 m + NAP gegeven. Dat is de diepte van de bodem van de (drainerende) watergang langs de [REDACTED]. Dat betekent dat met de aanleg van het beoogde Wadi-stelsel een veel sterkere drainage van Hiddinksweide zelf, en zijn omgeving zal gaan plaatsvinden. Hierdoor zullen de waterstanden dalen, niet alleen de gemiddeld hoogste, maar ook de gemiddeld laagste. Het plaatsen van een stuw met een peil van 12.3 m NAP, aan het einde van Hiddinksweide, ver van het bos van Het [REDACTED], zal niet voorkomen dat in het bos de waterstanden zullen dalen. Aangezien de gepresenteerde grondwaterstanden van de peilbuizen in de Hiddinksweide afkomstig zijn uit het extreem natte jaar 2024 zal de stuw amper kunnen functioneren. Dit aangezien in de meeste winters de standen lager zullen zijn, zoals de standen uit het begin van 2025 al aangeven en de door ons in de boorgaten gemeten standen in begin april 2026 eveneens laten zien. Dat betekent dat het grondwaterregime - behoudens extreem natte winters c.q. jaren - door de bodemhoogte van de wadi's zal worden bepaald. Het bevreedt ons bovendien dat de effecten van het beoogde waterhuishoudkundig ontwerp niet zijn doorgerekend met het beschikbare MIPWA grondwatermodel voor de Achterhoek. Nog vreemder is het dat op geen enkele wijze aandacht wordt besteed aan de (mogelijke) invloed van de bouwplannen op de omgeving, op de functies landbouw (droogteschade), natuur (de aangrenzende oude bosgroeiplaats van Het [REDACTED] en de [REDACTED] en bosbouw (houtaanwas en boomvitaliteit).

Wanneer het gaat om klimaatadaptatie komt de QuickScan klimaatadaptatie van BJZ.nu tot de conclusie dat: "Droogte en bodemdaling vormen geen belemmerend effect voor deze ontwikkeling." In deze studie wordt echter ten onrechte uitgegaan van een gemiddelde GLG van 2 m- maaiveld. Uit onze bodemkundig afgeleide GLG blijkt dat die in Hiddinks Weide ligt tussen circa 11.2 en 11.4 m NAP (1,1 tot 0,9 m onder maaiveld) en volgens de in de rapportage zelf getoonde kaart uit de Klimaateffect atlas tussen 1 en hooguit 2 meter onder maaiveld. Het is ons niet duidelijk waarom bij zulke betrekkelijk ondiepe laagste grondwaterstanden, droogte niet van invloed kan zijn op natuur en bos. Veel grondwaterafhankelijke natuur kent zulke laagste grondwaterstanden en is verdrogingsgevoelig. De uitkomsten van de QuickScan klimaatadaptatie van BJZ.nu zijn bovendien in tegenspraak met de Signaleringskaart 'Water en |Bodem Sturend' waar het grootste deel van Hiddinks Weide behoort tot het Watersysteemtype: Vlake op zand. Hiervoor geldt: "Zandige laagtes hebben van nature een hoge grondwaterstand en zijn gevoelig voor natte omstandigheden."

Ecologische gevolgen woningbouw voor bosflora

Eén van de kwaliteiten van 't [REDACTED] is het eeuwenoude landgoedbos, een oude bosgroeiplaats met bijbehorende flora en fauna van vochtige Beuken-Eikenbossen. Ter plekke van Hiddinks Weide komen soorten van het beekbegeleidende bostype voor. Door het wegvallen van uittredende grondwater, zoals in de vorige paragraaf beschreven, zal het kalkrijke water dat nu nog bij het bos uittreedt wegvallen. Hierdoor zal de kenmerkende flora van het beekbegeleidende bostype verdwijnen.

Na bebouwing aan de zuidzijde van de [REDACTED] is in de bermen van deze eeuwenoude laan veel tuinafval gestort. Dit heeft gezorgd voor verruiging van de begroeiing met braamstruwelen, waardoor het voorkomen van soorten van oude bossen, waaronder bosanemoon, bedreigd wordt. Hierdoor hebben zich tevens verschillende tuinplanten gevestigd, waardoor de flora van deze laan vervalst is. Het ligt in de lijn van de verwachting dat door de bouw van een nieuwe woonwijk pal tegen het landgoedbos en de andere zijde van deze laan het storten van tuinafval in laan en bos zal toenemen en bij gevolg verdere verruiging van de vegetatie van de laan.

De ecologische kwaliteiten van de [REDACTED] zullen ook verminderen doordat de bewoners van de nieuwe wijk hier hun honden zullen uitlaten. De recreatiedruk zal toenemen en is het is niet uitgesloten dat dieren door rustverstoring zullen verdwijnen. Dat is niet onderzocht. Zeker is dat de hoeveelheid hondenuitwerpselen zal toenemen, wat zal leiden tot verdere vermessing van de oorspronkelijk voedselarme laanvegetatie. Brandnetels en andere hoogproductieve soorten zullen laagblijvende soorten van voedselarme omstandigheden verdringen.

Aantasting archeologisch waardevol terrein

Mogelijk is Hiddinks Weide van bijzonder archeologisch belang. Bij droogte zijn op de weide twee grotere donkere vlekken naast elkaar te zien zijn die mogelijk duiden op een historisch watersysteem. Het is niet uit te sluiten dat dit systeem onderdeel uitmaakte van een groter watersysteem met bronnen. Daarnaast maakt het hoge gedeelte van Hiddinks Weide onderdeel uit van Mekkinks Enk. Vanuit het archeologische essenbeleid van de provincie geldt hier een zorgplicht. Om te voorkomen dat mogelijk erfgoed wordt aangetast is verder archeologisch onderzoek nodig. Het verdrag van Malta verplicht de overheid, om archeologische erfgoed te behouden en daarvoor Ruimtelijke Ordening te gebruiken! Mocht u de plannen onverhoopt willen voortzetten, dan verzoeken wij u met klem om een pas op de plaats te maken en nader archeologisch onderzoek te doen.

Tot slot

Onze conclusie is dat met de voorgenomen woningbouw een bijzonder cultuurhistorisch en ecologisch waardevol gebied onherstelbaar wordt aangetast. De waterhuishouding wordt ingrijpend negatief beïnvloed. De woningbouw komt daarmee in conflict met wetgeving rondom archeologie, ecologie en cultuurhistorie. De plannen zijn ook in conflict met de Europese Natuurherstelwet, die voor de zomer van dit jaar in Nederland moet zijn geïmplementeerd. Deze wet schrijft voor dat habitats worden versterkt en ecosystemen worden versterkt zodat zij beter zijn bestand tegen overstromingen en droogte. Het voorgenomen plan staat haaks op dit voornemen.

Wij zouden de raad dringend adviseren om het voornemen tot woningbouw op deze locatie te heroverwegen en de in deze brief genoemde argumenten en onderzochte feiten daarbij mee te nemen, zodat zij volwaardig bij de besluitvorming worden betrokken. Maak geen keuzes gebaseerd op onvoldoende onderzoek en gebrekkige kennis van het gebied. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald!

Met vriendelijke groet,

mede namens [redacted] en [redacted],

[redacted]

[redacted]

Beëdigd rentmeester NVR

Bijlagen:

1. Cultuurhistorische waardering landgoederenzone 't [redacted], 't [redacted] en 't [redacted]
2. Landschapsecologische systeemanalyse van de Hengelse landgoederen
3. Figuren QuickScan bodemonderzoek

Cultuurhistorische analyse en
waardering | **van de landgoederenzone**
't [redacted] [redacted] [redacted] | in
Hengelo (Gld)

Neder|land|schap

Cultuurhistorische analyse en
waardering | **van de landgoederenzone**
't [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] | in
Hengelo (Gld)

[REDACTED]
18 februari en 25 maart 2026

1. Inleiding

███ Hengelo ligt een kring van landgoederen. In het noorden met de landgoederenzone van 't ███, 't ███ en ███ en in het zuiden met de landgoederen Aver Enk en 't Waarle. Tegenwoordig zijn beide zuidelijke landgoederen verdwenen, waardoor Hengelo alleen nog haar noordelijke landgoederenzone over heeft. Deze landgoederenzone beslaat een lengte van meer dan vijf kilometer, is minimaal zeven eeuwen oud en verbindt in bredere zin vanuit het westen de landgoederen Baak, ███, 't ███ en 't ███ met elkaar. Deze landgoederen zijn van oudsher ook via het watersysteem met elkaar verbonden. Aan de oostkant van 't ███ loopt de landgoederenzone via de Ruurloseweg door richting landgoed 't Zelle en landgoed Ruurlo.

De hoogtekkaart laat van oost naar west een getrapt hoogtesysteem zien rondom Hengelo. Allereerst zijn er de 'hoogste gronden' waar landgoed 't ███ op ligt, vervolgens zijn er de 'hoge' gronden waar 't ███ op ligt, daarna de 'lage' gronden waar 't ███ op ligt en ten slotte de 'laagste' gronden waar de laan van landgoed Baak naar 't ███ is aangelegd. Ook in de afwatering rondom Hengelo zit van oorsprong een historische gelaagdheid:

- Aan de westkant stroomt de Hengelose Beek van zuid naar noord door de 'laagste' gronden om via de Baakse Beek op de IJssel af te wateren.
- Aan de oostkant van de beek zijn drie laken gegraven om vanaf de 'hogere' gronden de natte laagtes tussen de dekzandkopjes te ontwateren en op het systeem van de Hengelose/Baakse Beek uit te komen.
 1. De Noordinkse Laak langs de noordkant van landgoed ███
 2. De Kloosterlaak die 't ███, ███ en ███ met elkaar verbindt.
 3. De Dunsborger Laak die over landgoed ███ loopt.
- Om de broeken in de 'lage' en 'laagste' gronden te ontwateren (Hooge en Lage Broek/Baakse Broek) zijn leigraven gegraven. Deze worden overigens op oude kaarten meestal ook laak genoemd.

Het zijn de ruilverkavelingen Warnsveld ('t ███ en 't ███, 1960) en Hengelo-Zelhem ('t ███, 1983) die een gedeelte van de historische gelaagdheid van de landgoederenzone heeft uitgewist.¹ Aan de ene kant door restanten van wegen, lanen, zichtlijnen en parken op te ruimen, aan de andere kant door de waterhuishouding aan te pakken. Toch is er ook noemenswaardig veel herkenbaar uit deze oude landgoederenzone. In deze cultuurhistorische analyse en waardering wordt daarom ingegaan op het ontstaan van de landgoederenzone, hoe deze er ruimtelijk heeft uitgezien en wat nu nog ruimtelijk van waarde is. Het doel daarbij is om in de eerste plaats tot afwegingen en standpunten te komen voor een reactie op de woningbouw op Hiddinks Weide. In de tweede plaats is het de bedoeling om samen met de landgoedeigenaren van 't ███, 't ███ en ███ tot een brede ruimtelijke visie voor de gehele noordelijke landgoederenzone van Hengelo te komen.

2. Cultuurhistorische analyse 't ███, 't ███ en 't ███

2.1 Landgoed 't ███ | (<1313-2025)

███ (<1313-1803)

███ noorden van Hengelo ligt landgoed 't ███, dat van oorsprong bestaat uit de boerderij Groot ███, boerderij Klein ███ en boerderij Den Veldkamp. Reeds in 1313 wordt er op deze plek al melding gemaakt van boerderij 'Reghening'. Over de middeleeuwse periode van dit erve ███ is

¹ In de bibliotheek van de Wageningen Universiteit (Forum) zijn de rapporten van beide ruilverkavelingen in te zien. Voor de ruilverkaveling Warnsveld zijn rapporten beschikbaar tussen 1959 en 1960 en voor ruilverkaveling Hengelo-Zelhem tussen 1972 en 1982.

weinig bekend. Enkele eigenaren, waaronder jonker [REDACTED], komen voorbij, maar de ruimtelijke indeling van erve [REDACTED] is alleen retrospectief te reconstrueren. Erve [REDACTED] ligt aan de weg van 'Hengelo naar Lienden' en ligt hoog in het watersysteem van de Baakse Beek. De hogere zandkoppen zijn geschikt voor akkerbouw, waaronder de Mokking Enk en de akker aan de zuidkant van de [REDACTED]. De lagere delen zijn door lokale kweldruk te nat voor akkerbouw en omgezet in hooi- en weilanden, waaronder Hiddinks Weide tussen Groot en Klein [REDACTED] en de ten oosten van Groot [REDACTED] gelegen gronden. Bij de boerderij ligt een hakhoutbos dat Mokkingsbos wordt genoemd. In deze laatstgenoemde weilanden wordt voor ontwatering een zijtak van de inmiddels verdwenen Kloosterlaak gegraven, die op zijn beurt weer als een aangraving aantakt op de Baakse Beek en daarmee op de IJssel. Opvallend is dat bij Hiddinks Weide bij droogte twee grote donkere vlekken, naast elkaar gelegen, zich aftekenen aan de oppervlakte. Deze lijken onderdeel van een groter systeem te zijn geweest, maar het is onduidelijk wat dat is geweest en uit welke periode het stamt. Er is wel een vermoeden dat hier de lokale kwel is aangegraven. De aanwezigheid van de 'Sprenkelskamp' (tegenwoordig moet dat onderdeel zijn van Hiddinks Weide) naast Klein [REDACTED] bevestigt dat vermoeden. Een 'sprenkelkamp' is namelijk vaak een verbastering zijn voor 'Sprengekamp' of 'afgeperkt stuk land bij de waterbron' en een spoor van een verdwenen watersysteem.²

'Ferme ornée' 't [REDACTED] (1803-1832)

Vanaf 1803 komt er meer zicht op de ruimtelijke ontwikkeling van 't [REDACTED] Groot [REDACTED], Klein [REDACTED] en Den Veldkamp worden aangekocht door [REDACTED] (1739-1825) en zijn vrouw [REDACTED] (1751-1820). Binnen de bestaande structuur van erve [REDACTED] wordt een tuin aangelegd, rondingen ingebracht, een theekoepel geplaatst, een vijver met een klein eiland gegraven, de [REDACTED] aangelegd en nieuwe schuren gebouwd. Erve [REDACTED] wordt door de familie [REDACTED] daarmee omgevormd tot een 'ferme ornée': een functionerende boerderij met een parkaanleg, waarbinnen de gronden van de parkaanleg tegelijkertijd belangrijk zijn voor de boerderijfunctie.

Landgoed [REDACTED] (>1832)

In 1832 verkoopt de familie [REDACTED], na het overleden van [REDACTED] (1772-1830), 't [REDACTED] aan [REDACTED] baron van Heeckeren (1784-1837) en [REDACTED] (1789-1874). Het is de familie [REDACTED] die de oude boerderij Groot [REDACTED] in 1832 afbreekt en iets verder op het erf het huidige landhuis bouwt. 'Ferme Ornée' 't [REDACTED] wordt daarmee omgevormd tot een landgoed. Op de plek van de oude boerderij wordt een waterpartij aangelegd. [REDACTED] westen van het huis wordt een nieuw bos aangelegd met afgeronde bosranden, die met een zichtlijn over de Hiddinks Weide vanaf de [REDACTED] en vanaf Klein [REDACTED] te zien zijn en allure aan het landgoed geven. Het landhuis zelf heeft een zichtlijn vanaf de [REDACTED]. Daarnaast is er een lange zichtlijn tussen de landhuizen van 't [REDACTED] en 't [REDACTED]. Lang kan baron [REDACTED] echter niet van het landgoed genieten. Reeds in 1837 overlijdt hij. Het landgoed wordt verhuurd en zal in de negentiende eeuw tevens een aantal keren van eigenaar wisselen. De parkaanleg wordt in deze periode uitgebreid. Aan de oostkant van de Slotsteeg komt een 'ganzenvoet' met drie lanen, die voor de Slotsteeg samenkomen. Hier staat tevens een keuterij. Het lanenstelsel is tegenwoordig verdwenen. De Kreilweg is hier nog een restant van. De Kloosterlaak is met de ruilverkavelingen in de jaren zestig en zeventig gedempt. De akker aan de zuidkant van de [REDACTED] is aan het einde van de jaren tachtig in gebruik genomen als woonwijkuitbreiding voor Hengelo. Op de westelijke gronden van de Mokking Enk is in 2017 een zonnepark met een uitgebreid wadisysteem aangelegd. Desondanks is de ruimtelijke ervaring van landgoed 't [REDACTED] nog goed aanwezig. Een gedeelte daarvan, rondom het huis en de [REDACTED], is als NSW-landgoed aangewezen. Het landhuis is sinds 1966 een Rijksmonument.

² Het 'Franck's Etymologisch Woordenboek der Nederlandsche Taal' uit 1912 geeft aan dat 'sprenkel' via 'spreng/sprang/sprank' kan verwijzen naar 'bron' of naar 'zijtak van een waterleiding', in dit geval de oude Kloosterlaak. Zie. p. 650.

Hiddinks Weide: afwegingen en standpunten in relatie tot de voorgenomen woningbouw

■ Cultuurhistorische analyse en waardering

- De ensemblewaarde van de oude historische buitenplaats (met o.a. landhuis 't [REDACTED], Klein [REDACTED], de [REDACTED], de Hiddinks Weide, de zichtlijn op het huis vanaf 't [REDACTED], de zichtlijn op de gebogen bosrand van de parkaanleg en de zichtlijn op het huis vanaf de [REDACTED] is bijzonder hoog.³ De woningbouw op Hiddinks Weide doet afbreuk aan deze ensemblewaarde tussen de Rijksbeschermd Buitenplaats 't [REDACTED], NSW-landgoed 't [REDACTED] en het Rijksmonument van landhuis 't [REDACTED]
- Het is met name de zichtlijn vanaf de [REDACTED] en vanaf Klein [REDACTED] over de Hiddinks Weide naar de gebogen bosrand van de parkaanleg (met NSW-status) die aangetast wordt met de woningbouw op Hiddinks Weide. Dit is een belangrijk onderdeel van de cultuurhistorische analyse en waardering van landgoed 't [REDACTED]
- Voor de verklaring van de twee grotere donkere vlekken die bij droogte naast elkaar te zien zijn op de Hiddinks Weide (vroeger als een onderdeel Sprenkelskamp genoemd) is verder archeologisch onderzoek nodig. Het is niet uit te sluiten dat deze onderdeel zijn van een groter systeem en verbonden zijn met waterbronnen. Dat begint met booronderzoek en al naar gelang een positieve archeologische waarde met 'in situ' bewaren van de archeologische vondst, proefsleuven graven of volledig opgraven.
- Een gedeelte van het hogere gedeelte van de Hiddinks Weide valt historisch gezien onder de randen van de es. De provincie heeft een groot aantal essen als archeologische waarde aangemerkt. Het is de provincie die moet controleren (zowel vanuit archeologische beleid als vanuit haar ontgrondingsvergunning) of dat toegestaan is op deze plek.

■ Ruimtelijke kwaliteit

- Het verdwijnen van de openheid van Hiddinks Weide (en de boven beschreven zichtlijnen op de bosranden van de parkaanleg) doet afbreuk aan de ruimtelijke kwaliteit. Het is daarbij onmogelijk om zowel de openheid te bewaren als in te zetten op woningbouw.⁴ De ruimtelijke kwaliteit van de landgoederenzone aan de noordkant van Hengelo wordt, na de aanleg van de woonwijk aan de zuidkant van de [REDACTED] en de aanleg van het zonnepark op Mokkings Enk op deze manier, met de woningbouw op Hiddinks Weide, verder afgebroken.
- Met het bewaren van de openheid van Hiddinks Weide is het mogelijk om in te zetten op verder herstel van de ruimtelijke kwaliteit in de noordelijk landgoederenzone van Hengelo door in te zetten op groenblauwe dooradering, kwelzones met plasdras en cultuurhistorische zichtlijnen. Het dichtbouwen van de openheid van Hiddinks Weide geeft juist onherstelbare schade aan deze ruimtelijke kwaliteit.

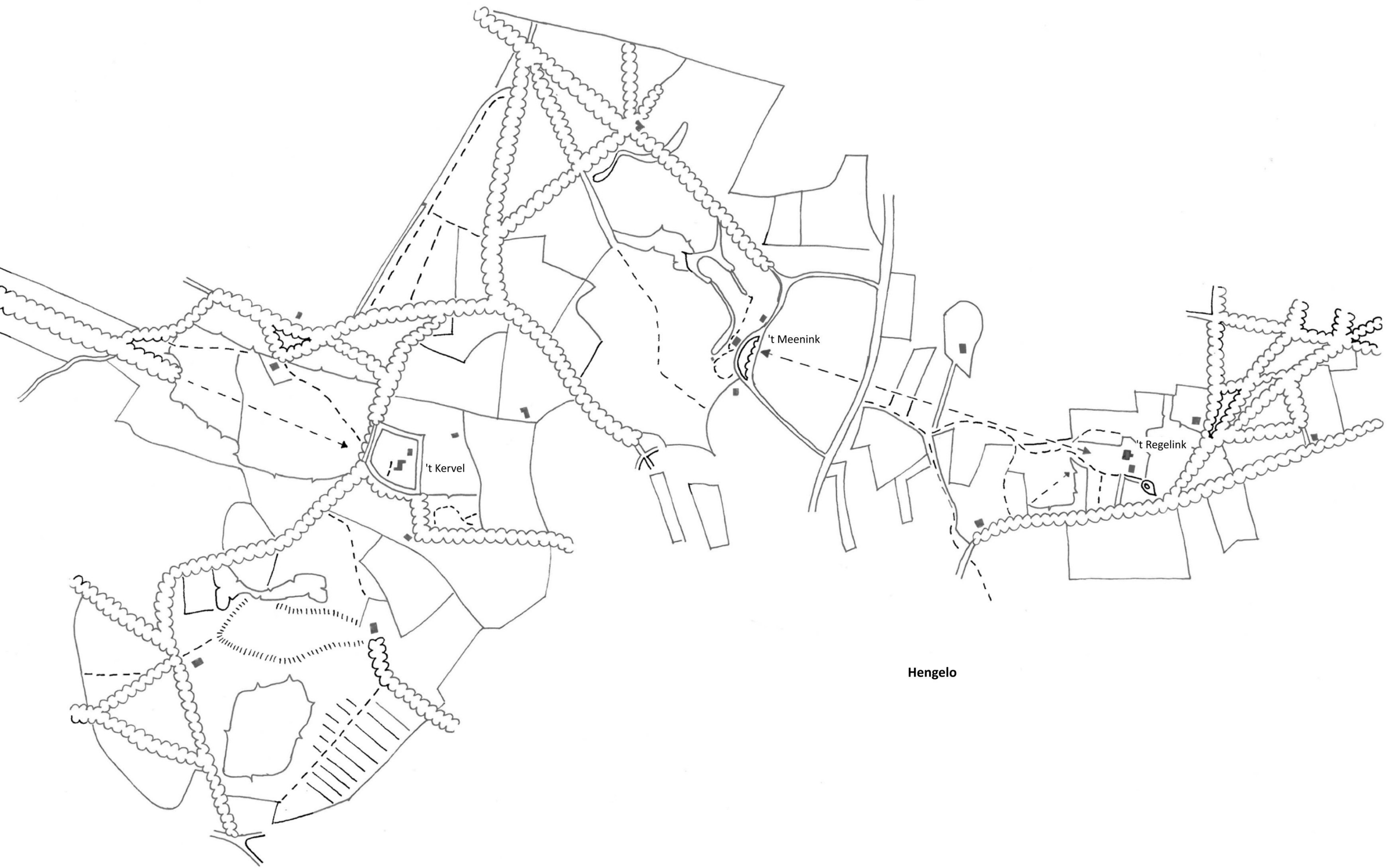
■ Oppervlaktewater- en grondwateranalyse

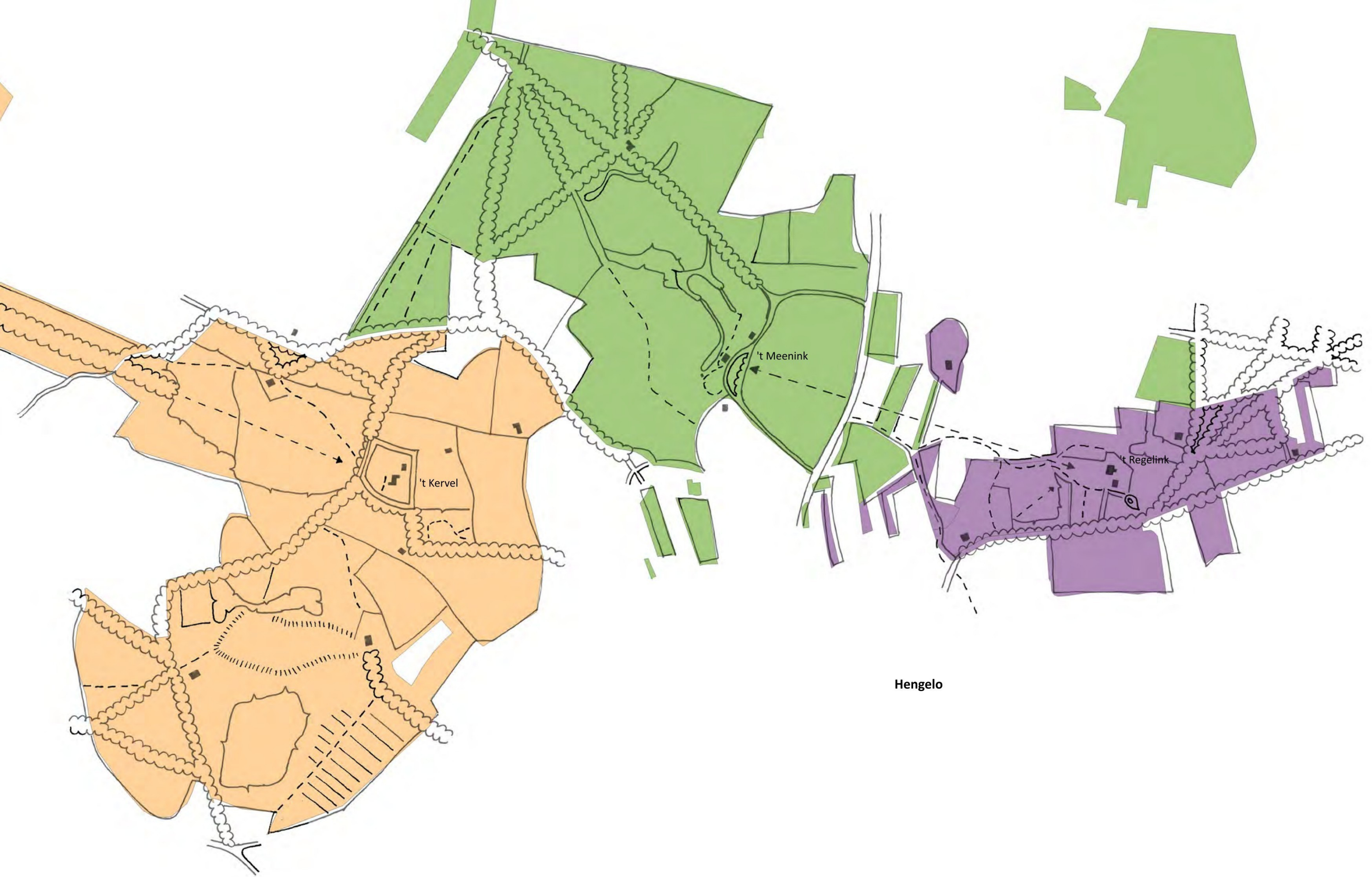
- De provincie Gelderland wil water en bodem sturend maken bij ruimtelijke planvorming, zodat de ruimte in de toekomst bestendig kan worden ingericht, de natuur versterkt en mee kan worden bewogen met de gevolgen van klimaatverandering. Regionale gidsmodellen brengen dat systeem in beeld. Voor de Achterhoek heeft de provincie Gelderland daarvoor in 2025 het 'Regionaal gidsmodel Achterhoek' uitgebracht. Doorloop dit gidsmodel (met de bewoners van Hengelo) en kom daarna met een inrichtingsvoorstel voor woningbouw, water, natuur en landbouw.
- De Hiddinks Weide is van oorsprong één van de nattere gronden in de landgoederenzone, doordat op deze plek lokale kwel naar boven komt. Het zijn juist deze plekken die in de ruimtelijke ordening een belangrijk plaats hebben in het natuurlijke watersysteem (zowel bij droogte als bij natheid) en ontzien moeten worden van permanente woningbouw.⁵

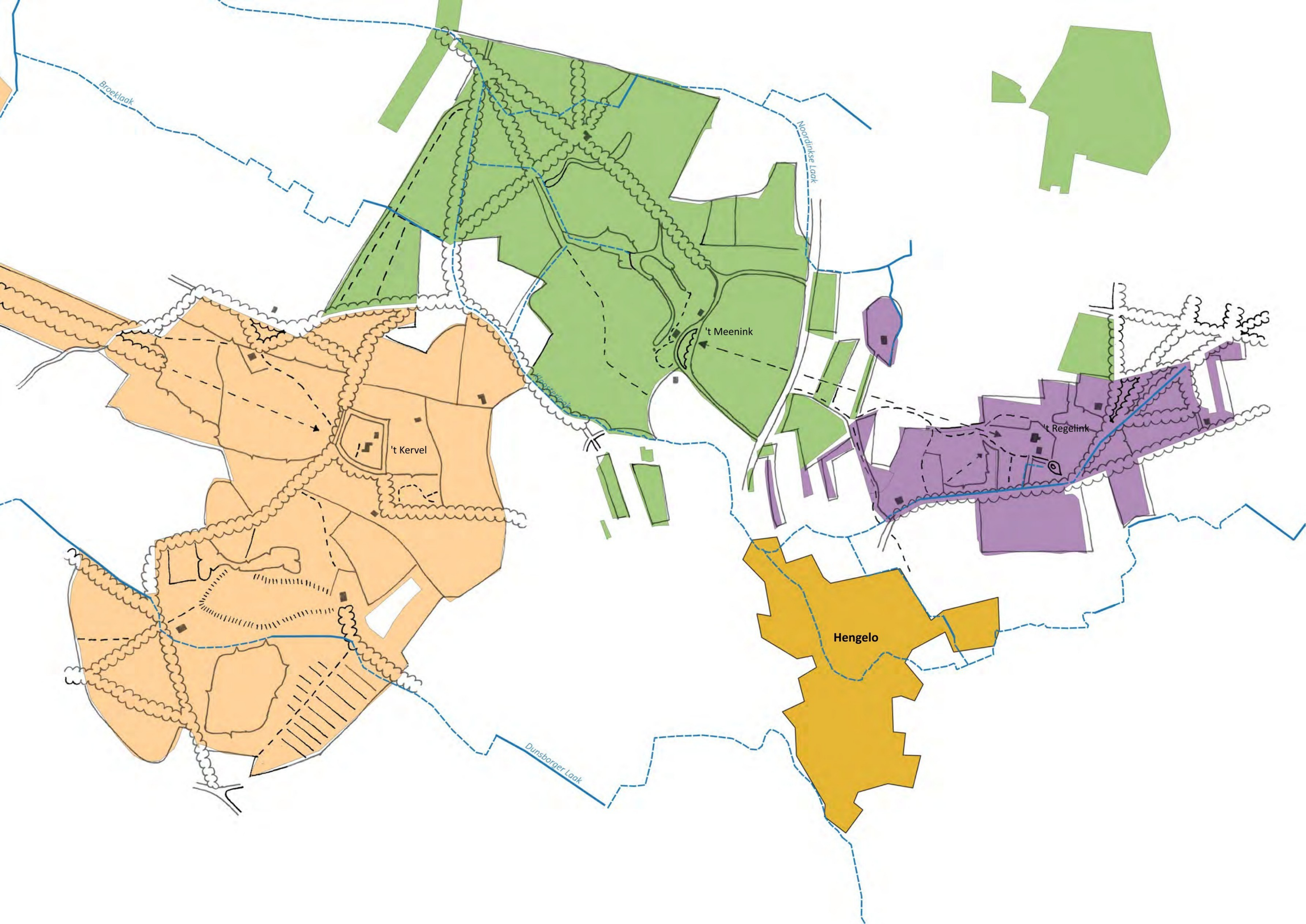
³ In navolging van: [REDACTED], 2022, 40-41. Zie de kaart bij 'Cultuurhistorische Waardering'.

⁴ Zie ook: Raad van State, Nieuw Basselt en Fliertlanden in Twello, nummer 16.20.

⁵ Zie de eerdere onderzoeken van WRJ en de conclusie en onderbouwing van [REDACTED]

2.2 Landgoed 't [REDACTED] | (<1326-2025)

[REDACTED] (<1326-1700)

Het 'Goet te Menynck' wordt voor de eerste keer vermeld in 1326. [REDACTED] is ten tijde van deze eerste vermelding eigenaar. Het landgoed lag langs de '(Groote) weg van Zutphen naar Hengelo'. Ongeveer op één uur afstand van Vorden en op ruim twee afstand van Zutphen. Van de beginperiode is ruimtelijk gezien weinig bekend. Waarschijnlijk is het erf in de eerste eeuwen een gangbare, gemengde boerderij met rechten in de Hengelosche Mark. De omliggende gronden bestaan uit hogere zandgronden, die geschikt zijn voor akkerbouw. [REDACTED] heeft bijvoorbeeld een groot aantal percelen op de Mokking Enk. Tussen deze hoge gronden liggen lage, veel nattere gronden die onder invloed van regionale kwel staan. Deze gronden blijven tot ver in het voorjaar nat en zijn alleen geschikt als grasland- of bosperceel. Dat is tevens terug te zien in de wegenstructuur. De huidige Wichmondseweg, die tussen 't [REDACTED] en 't [REDACTED] ligt, is de kortste route van Hengelo naar Zutphen, maar door de aanvoer van kwelwater blijft dit gedeelte zodanig nat, dat de weg alleen in de zomer begaanbaar is. In de andere jaargetijden gaat de route naar Zutphen over de hogere gronden via de huidige Lankhorsterstraat. Te midden van de natte gronden bij de Wichmondseweg wordt in de middeleeuwen de Kloosterlaak gegraven. Deze watert niet alleen de gronden van 't [REDACTED] af, maar ook van het bovenliggende stroomgebied tot aan de Mettemaat ten oosten van Hengelo. Gaandeweg de eeuwen moeten de eigenaren van 't [REDACTED] steeds meer gronden en andere boerderijen bij hebben kunnen kopen. In de veertiende, vijftiende en zestiende eeuw is het de familie [REDACTED], die eigenaar is.⁶ In de zeventiende eeuw geldt dat onder andere voor de familie [REDACTED]

Landgoed 't [REDACTED] (1700-1821) met formele landgoedaanleg

In 1687 wordt [REDACTED], als eerste van de families [REDACTED], eigenaar van [REDACTED]. Het is onduidelijk of het eigenaarschap via vererving of via aankoop is verlopen. Wat wel duidelijk is, is dat er in deze periode nog geen landhuis op 't [REDACTED] is gebouwd. Er staat nog steeds een voorname boerderij.⁷ Met de verpondingskaarten uit de periode 1807-1811 is echter voor het eerst ook een ruimtelijke analyse van [REDACTED] te maken. Te zien is dat vanaf de doorgaande weg vanuit Zutphen twee lange lanen door de oude gemeenschappelijke heidevelden richting [REDACTED] zijn aangelegd. De lanen lopen vanuit één punt uiteen en maken na ongeveer driekwart op hetzelfde punt weer een knik naar binnen, zodat ze voor [REDACTED] weer bij elkaar komen en daar verder gaan als één laan. Het moet dus ook in die tijd al een boerderij van allure zijn geweest met waarschijnlijk meer parkaanleg dan de verpondingskaarten laten zien. In de voormalige heide langs de winterweg wordt de keuterboerderij De Kijkuit gebouwd. Aan de oostelijke toegangslaan geldt dat voor keuterboerderij Koldewij en aan de westelijke toegangslaan voor keuterboerderij Kempel. Gezien de formele aanlegstructuur is de verwachting dat de beginperiode van deze landgoedaanleg uit de achttiende, of op haar vroegst uit de laatste decennia van de zeventiende eeuw, stamt.⁸ Dat zou betekenen dat de familie van [REDACTED], eigenaar tussen 1687 en 1783, het [REDACTED] als eerste met een landgoedkarakter heeft ontworpen.⁹ Vanaf 1783 zijn [REDACTED] en zijn vrouw [REDACTED] eigenaar van 't [REDACTED]. Het lijkt erop dat zij het landgoed van de familie [REDACTED] opdezelfde manier voortzetten.

[REDACTED] (1822-2025) met een landhuis en verlandschappelijking

Dat verandert wanneer [REDACTED] in 1821 overlijdt. [REDACTED] is tevens reeds overleden en hun dochter, [REDACTED], erft samen met haar man [REDACTED] landgoed 't [REDACTED]. In de successieaangifte wordt duidelijk dat landgoed 't [REDACTED] dan bestaat uit

⁶ Het kunnen ook verschillende families zijn die in die periode worden vernoemd naar het erf.

⁷ De boerderij 't [REDACTED] is voor de eerste keer schetsmatig op een kaart te zien in de achttiende eeuw als de weg tussen Zutphen en Hengelo wordt gekarteerd.

⁸ Op de Hottinger Atlas uit 1773 is namelijk ook al een soortgelijke aanlegstructuur te ontdekken.

⁹ De juiste datering hangt waarschijnlijk af van wanneer de gemeenschappelijke heidegronden in dit gedeelte van de Hengelosche Mark beschikbaar komen als particulier bezit van [REDACTED]

de boerderij [] zelf en uit de 'boerderij Liefrink, boerderij Rerink, katerstede Kempel, katerstede Koldewei, katerstede Nieuwhuis, katerstede Kijkuit en katerstede Bakhuis'. [] en [] breiden niet alleen de parkaanleg behoorlijk uit, maar vormen [] ook om naar een buitenplaats van allure van meer dan tweehonderd hectare. In 1822 wordt ten zuiden van de boerderij een nieuw landhuis gebouwd met zeven beneden- en drie bovenkamers. De parkaanleg wordt uitgebreid volgens de laatste mode met verlandschappelijking binnen de eerdere formele aanleg. Het lanenstelsel vanaf de Zutphense kant blijft bestaan, maar daarbinnen worden twee grote slingerende vijverpartijen aangelegd. Dat lukt op deze plek, omdat er genoeg kwelwater op de hoogteovergang van de hogere dekzandgronden naar het lagere broekgebied ligt. De eerste vijverpartij komt na de boerderij Koldewei te liggen. Door in de slingervijvers te variëren met smalle en bredere lijnen ontstaat de illusie dat er twee rivieren over het landgoed stromen. Dichterbij het huis wordt namelijk een nog grotere slingerende vijverpartij gegraven. Ze geven zowel vanuit het landhuis als vanaf de westelijke toegangslaan een fraai gezicht. Enkele rechthoekige visvijvers maken de waterpartijen compleet. De oude heidegronden worden met bossen ingeplant. Langs het water en in de bossen worden 'smaakvolle wandelingen' aangelegd. In het westen komen vijf lanen bij boerderij Koldewei bij elkaar. Het geheel van lanen, bossen en slingervijvers moet landgoed 't [] vanaf de richting Zutphen een grootse entree hebben gegeven. Voor het landhuis komt een ronde oprijlaan, de [], te liggen die het landhuis 't [] en de boerderij 't [] verbindt met de huidige Vordenseweg. Vanaf de Vordenseweg richt zich een zichtlijn rechtstreeks op het huis. Nadat op landgoed 't [] in 1832 ook een landhuis wordt gebouwd wordt deze zichtlijn doorgetrokken tussen 't [] en 't []. Langs de zomerweg, op de wat hogere gronden, liggen, naast de al eerder genoemde keuterboerderij Bakhuis, ook de boerderijen Kamphuis en Rijnderink. Deze horen op enig moment, in ieder geval voor 1832, ook bij 't [].

Het lijkt erop dat [] en [] overigens zelf niet permanent op het landgoed gaan wonen, maar in Zutphen blijven. In 1833 komen [] en [] bijvoorbeeld op landgoed 't [] wonen. Wisselende families zijn daarna bewoners van landgoed 't []. Zij voegen vaak hun eigen elementen toe. Als in 1851 [] komt te overlijden komt er een einde aan 68 jaar eigenaarschap van de familie []. In 1852 wordt het landgoed geveild en worden [] en [] de nieuwe bewoners. De boerderij 't [] krijgt in 1853 een dwarsgeplaatst voorhuis en in 1869 wordt het huidige koetshuis gebouwd. In 1872 wordt het landhuis vergroot met een verdieping. Achter de boerderij liggen een boomgaard en een moestuin met een kas, die eveneens uit deze periode stammen. Ook buiten het landgoed zijn boerderijen in het bezit, waaronder boerderij Wassink aan de Memelinkdijk en boerderij Smedink in de buurtschap Varssel. Tussen 1895 en ongeveer 1970 is de familie [] eigenaar.

Met name na de Tweede Wereldoorlog raakt het landgoed in verval. De ruilverkaveling Warnsveld ruimt in de jaren zestig een groot gedeelte van de westelijk parkaanleg met haar lanen, bossen en de eerste slingervijver op. [] 1970 is het landhuis tevens al enige tijd onbewoond. Het echtpaar [] en [] besluiten het landgoed op te knappen. In 1976 laten zij de opgebouwde verdieping weer van het landhuis verwijderen en na restauratie wordt landgoed 't [] weer bewoond. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed wijst in 2006 de resterende parkaanleg van het landgoed aan als Rijksbeschermd Buitenplaats. Het landhuis, de boerderij [] en bijbehorende varkensstal, het koetshuis, de kas en de koestal worden aangewezen als gebouwde Rijksmonumenten. [] en [] overlijden respectievelijk in 2015 en 2023. Hun nazaten gaan verder met het opknappen van het huis, de bijgebouwen en de resterende parkaanleg.

2.3 Landgoed [REDACTED]

[REDACTED] (<1422 –1683) als onderdeel van [REDACTED]

Landgoed 't [REDACTED] kent door de eeuwen heen wisselende situaties van eigenaren, namen en eigendom. Het lijkt erop dat de voorloper van 't [REDACTED] de omgrachte havezate Meijerink is geweest. Deze havezate wordt reeds in 1422 genoemd en is dan onderdeel van het 'goed [REDACTED]. Tot 1598 moet nog het geval zijn geweest, want bij de belening van [REDACTED] in dat jaar aan [REDACTED] wordt in de akte vermeld dat bij [REDACTED] ook 'gehoren het goet Meijerinck ende Cleyn Ryffelerskamp'. [REDACTED] is op dat moment een Zutphens leengoed. Daarbij hoort een oude theorie dat het 'goet Meijerink' in die tijd bestaat uit drie havezaten: Meijerink ('t [REDACTED], Het Leemkuil (met kapel) en 't Horstink. De laatste twee zijn volgens deze theorie afgebroken en daarvoor in de plaats is een boerderij gebouwd. Een spoor daarvan vinden we nog op de verpondingskaart uit 1807-1811. Op deze kaart is niet alleen de omgrachte plaats van 't [REDACTED] ingetekend, maar is ten zuiden van Het Leemkuil tevens een omgrachte plek te zien. De boerderij is ten noorden daarvan herbouwd.¹⁰ Op latere kaarten, waaronder de eerste kadasterkaart uit 1832, is deze omgrachting niet meer te zien. 't Meijerink, oftewel 't [REDACTED], blijft daarmee als enige omgrachte middeleeuwse huisplaats over.

In de vijftiende, zestiende en zeventiende eeuw is de familie [REDACTED] eigenaar van het [REDACTED] en daarmee van havezate Meijerink. De eerste keer dat ze worden genoemd als eigenaar is in 1422. Na veel erfopvolging en binnentrouwen van de familie [REDACTED] lijkt het erop dat dat in 1544 't Meijerink wordt gescheiden van [REDACTED]. De familie [REDACTED] blijft op [REDACTED] wonen en de familie [REDACTED] gaat verder op 't Meijerink dat ze tot 1670 in bezit houden. Daarmee komt een einde aan 248 jaar familiebezit van de familie [REDACTED]. Ruimtelijk gezien is er weinig bekend van deze periode van de familie [REDACTED]. De overgang naar de lagere, natte gronden met af en toe een hogere dekzandopduiking maakt dat het grondgebruik heel afwisselend moet zijn geweest met bouwland, hooiland, houtwallen en bossen. De omgrachte plaats ligt precies op een kwelrijke plek in het landschap waardoor de gracht het hele jaar watervoerend moet zijn geweest. Het is tevens het centrale punt waar alle wegen samen komen. De boerderijen liggen daar als taartpunten omheen en hebben allemaal een eigen gedeelte van het bouwland. Aan de noordkant van 't Meijerink wordt voor afwatering de Kloosterlaak gegraven, aan de zuidkant de Dunsborger Laak.

Eenheid van 't Meijerink/'t [REDACTED] en Huis te Baak (1683-1854)

Vanaf 1670 is [REDACTED], weduwe van [REDACTED], eigenares. Door geldgebrek moet zij 't Meijerink in 1683 echter verkopen aan [REDACTED] en haar man [REDACTED]. Dit echtpaar [REDACTED] verwerft in 1691 tevens het Huis te Baak, waarmee beide landgoederen met elkaar verbonden raken. De familie [REDACTED] bouwt in de achttiende eeuw een uitgestrekt grondbezit op. Verschillende landhuizen en havezaten komen door aankoop of vererving in de familie. In 1793 wordt bijvoorbeeld havezate Het Leemkuil aangekocht en aan 't Meijerink toegevoegd. Wellicht dat daar de oudere theorie vandaan komt dat 't Meijerink van oorsprong uit meerdere havezaten bestaat.

Tussen 't Meijerink en Huis te Baak heeft de familie [REDACTED] bij de verdeling van Het Broek een strook grond kunnen bemachtigen (of later aan kunnen kopen). Om beide landgoederen rechtstreeks met elkaar te verbinden wordt dwars door dit broekgebied over een afstand van bijna een kilometer een verhoogde weg met een laan aangelegd. Het is de tegenwoordige Baaksche Dijk die uitkomt op de [REDACTED]. Oppervlaktewater vanaf landgoed [REDACTED] en uit de Hengelose Beek zorgt via de [REDACTED] voor wateraanvoer naar de grachten van Huis te Baak. In de achttiende eeuw moet op 't Meijerink een landhuis zijn gebouwd met de naam 't [REDACTED]. Dat is moment dat er een naamswijziging van het landgoed plaatsvindt.

¹⁰ Perceelnummer 692 op de verpondingskaart '52 Kaart figurativ van de [land]en gelegen in de gemeente Hengelo (1807-1811)' in het Gelders Archief (inventaris 0873).

Landgoed 't [REDACTED] (1854-1932)

Als 'landgoed 't [REDACTED] wordt het landgoed vanaf 1854 zelfstandig doorgeërfd. In eerste instantie op drie ongehuwde zoons uit de familie [REDACTED]. Na het overlijden van de laatste zoon in 1868 gaat de vererving over op de dochter van hun oudste zuster: [REDACTED]. Ze is weduwe van [REDACTED] en heeft een dochter en drie zoons uit dit huwelijk. Ze is daarmee een directe erfgename van de familie [REDACTED], maar door aantrouwen verandert de naam van het eigenaarschap naar de familie [REDACTED]. Ze erft een landgoed van negenhonderd hectare met de boerderijen 't Klooster, Lenselink, Horstink, Leemkuil, [REDACTED], Elferink, Heerink, Groot-Roessink, Jolink, Poppink, Slichkamp, 't Jachthuis en de Kap.¹¹ Allen gelegen in de oude gemeenten Hengelo en Zelhem.

[REDACTED] laat binnen de omgrachting van 't [REDACTED] reeds in 1870 een nieuw landhuis bouwen naar een ontwerp van de Zutphense architect [REDACTED]. Op het landgoed liggen dan al reeds drie oprijlanen en een aantal bossen met rondwandelingen. Een koetshuis, behorende bij het oudere, maar onbekende landhuis, is ook aanwezig. Het is het begin van een groot aantal uitbreidingen op landgoed 't [REDACTED]. In 1890 wordt de tweede verdieping gedeeltelijk afgebroken en weer opgebouwd. Als in 1903 haar jongste zoon landgoed 't [REDACTED] erft, vergroot hij het huis nogmaals door een extra vleugel aan te bouwen. Toch lijkt er geldgebrek te zijn, want een gedeelte van het landgoed wordt in deze periode verkocht. In 1917 wordt 't [REDACTED] met een grondbezit van ruim 232 hectare publiekelijk geveild. Het landgoed wisselt echter niet van eigenaar. Pas na het overlijden van de vrouw van haar jongste zoon wordt in 1932 het landgoed in percelen verkocht. Daarmee komt een einde aan 249 jaar familiebezit van de familie [REDACTED].

Uiteenvallen van het landgoed (1932-2025) en doorstart als klooster

Op de veiling in 1932 koopt [REDACTED] uit Doetinchem het huisperceel. Hij gaat er zelf niet wonen, maar verhuurd het landgoed. Vanaf 1941 wordt het huis gehuurd door het echtpaar [REDACTED] en [REDACTED] die het huis exploiteren als vakantiecentrum. In de oorlog helpen zij op het landgoed een groot aantal Joodse onderduikers. In 1950 wordt het landgoed verkocht aan de Orde der Zusters Clarissen te Hoogcruts. De zusters moeten hun onderkomen op kasteel Ammersoyen verlaten doordat het kasteel door beschadigingen uit de Tweede Wereldoorlog onbewoonbaar is geworden. Voordat ze het landgoed betrekken, wordt het landgoed nog een keer verbouwd. Het landhuis wordt uitgebreid met een kapel en een nieuwe vleugel, waardoor het 'klooster St. Clara' meer dan honderd kamers zou tellen. Sinds 1985 is het landgoed eigendom van de Stichting [REDACTED] die het gebouw restaureert en verbouwt tot evangelisatiecentrum. De gebouwen zijn sinds 1996 een gemeentelijk monument.

¹¹ Of de boerderij [REDACTED] verwant is aan het 'Goet [REDACTED] is niet bekend.

3. Cultuurhistorische waardering van de landgoederenzone

Van de, meer dan zevenhonderd jaar oude, landgoederenzone aan de noordkant van Hengelo is tegenwoordig nog behoorlijk wat bewaard gebleven. Oude wegen- en laanstructuren, afwateringen en bosgebieden, maar ook zichtlijnen, vijverpartijen en oude gebouwen. Met behulp van een cultuurhistorische waardering wordt inzichtelijk wat in de landgoederenzone van waarde is.¹²

Hoge monumentwaarden (blauw)

Op landgoed 't [] is het ensemble van het landhuis en Klein [], de [], het parkbos met de afgeronde bosrand, de zichtlijn over Hiddinks Weide en de zichtlijn tussen 't [] en 't [] van 'hoge monumentwaarde'. Op landgoed 't [] geldt dat voor het landhuis met de boerderij, de varkensstal, het koetshuis, de kas en de koestal. Bijzonder is dat hier nog een gedeelte van de oprijlaan aanwezig is, de parkbossen en de grote slingervijver achter het huis. Deze hebben allen een 'hoge monumentwaarde'. Op landgoed 't [] is de oude middeleeuwse gracht nog aanwezig. Tevens zijn de drie toegangslanen nog grotendeels aanwezig. Zij het niet allemaal meer voorzien van een laanbeplanting. De opgebrachte Baakse Dijk in het broek, wat de verbindingslaan was tussen 't [] en Huis te Baak is tevens nog aanwezig. Datzelfde geldt voor de zichtlijn van de dijk naar het landhuis. Een gedeelte van het parkbos van 't [] bestaat ook nog steeds. Alle elementen hebben een 'hoge monumentwaarde'.

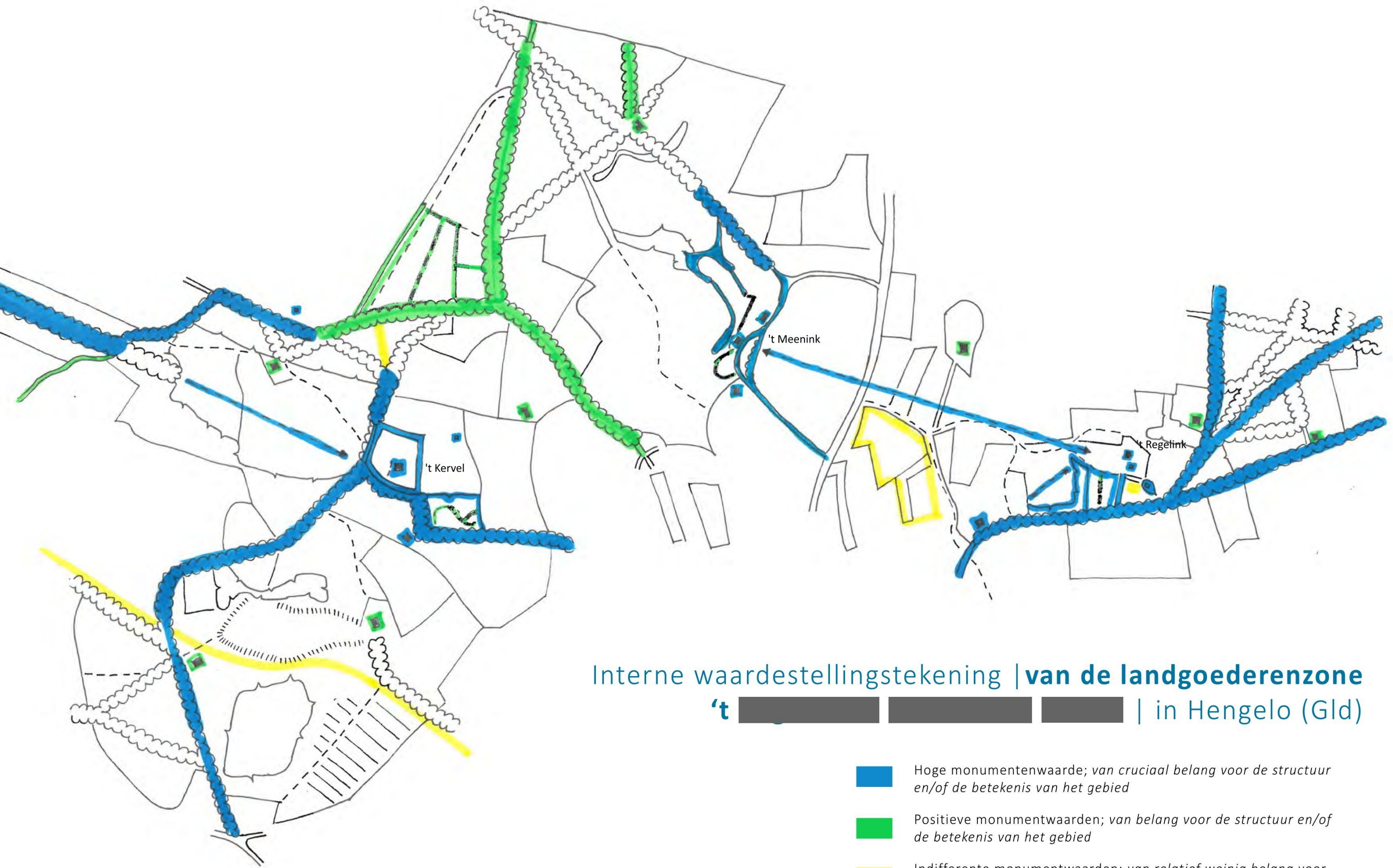
Positieve monumentwaarden (groen)

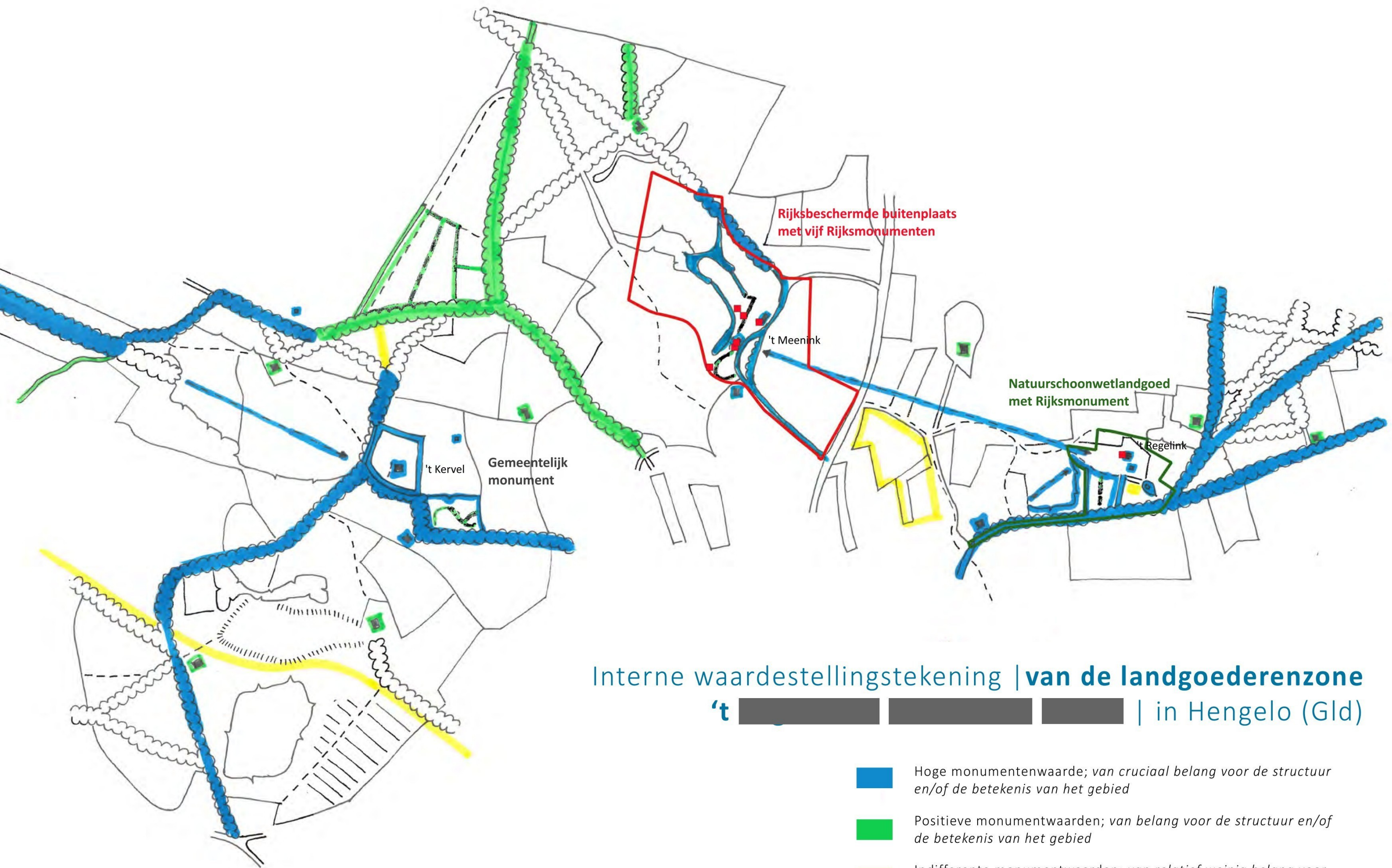
Ondersteunend aan de 'hoge monumentwaarden' zijn er ook elementen aanwezig die een 'positieve monumentwaarde' hebben. Op landgoed 't [] zijn dat vooral de oude boerderijen (of boerderijplaatsen) die als keuterboerderij onderdeel uitmaakten. Dat geldt ook voor 't [] en 't []. Tussen beide landgoederen zijn echter tevens nog oude wegen- en laanstructuren aanwezig, die ook een 'positieve monumentwaarde' hebben. Datzelfde geldt voor het heideontginningsbos van 't [].

Indifferente monumentwaarden (geel)

Het zijn de ruilverkavelingen Warnsveld ('t [] en 't [], 1960) en Hengelo-Zelhem ('t [], 1983) die een gedeelte van de historische gelaagdheid van de landgoederenzone heeft uitgewist. Verdwenen elementen worden echter niet gewaardeerd met een waardenstelling. Nieuw toegevoegde elementen kunnen wel een waardering krijgen. Een element met een 'indifferente monumentenwaarde' is bijvoorbeeld de ruilverkavelde Oosterwijkse Vloed. Daarnaast zijn er een aantal toevoegingen op de landgoederen zelf die een 'indifferente monumentenwaarde' hebben. Waaronder de afsnijding van de noordelijke toegangslaan op 't [] en een aantal nieuwe gebouwen op de landgoederen. Op de Mokka's Enk heeft de toevoeging van het zonnepanelenpark een 'indifferente monumentenwaarde'.

¹² [] & [] (2009). *Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek. Lezen en analyseren van cultuurhistorisch erfgoed*. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, p. 21.

Literatuurlijst

't [redacted]
[redacted], H. (2018). 'De mannen van het Hoogeland'. In: *Uit de Olde Kaste*. Jaargang 2018, nummer 3.

Does, [redacted] (2011). *Landgoed [redacted], Hengelo (Gld). Historisch onderzoek t.b.v. rangschikking historische buitenplaats*. TuinTerTijd Bureau voor tuinhistorie. Netterden.

Does, [redacted] (2011). *Landgoed Het [redacted], Hengelo (Gld). Tuinhistorisch onderzoek en cultuurhistorische ontwikkeling*. TuinTerTijd Bureau voor tuinhistorie. Netterden.

Does, [redacted] (2022). *Landgoed Het [redacted], Hengelo (Gld). Analyse en waardstelling*. TuinTerTijd Bureau voor tuinhistorie. Vorden.

[redacted], J. & [redacted] (1995). Het [redacted] In: *Uit de Olde Kaste*. Jaargang 1995, nummer 3.

Waarvan afgeleid:

- [redacted], J. (1999). '48. [redacted] In: [redacted] & [redacted] *Eens bolwerk van de adel. Kastelen en landhuizen in de Achterhoek en [redacted]* Canaletto/Repro Holland. Alphen aan den Rijn.
- [redacted], J. (2000). 'Het [redacted] te Hengelo'. In: [redacted], et al. (red). *Jaarboek Achterhoek en [redacted] 2001*. Oudheidkundige Vereniging De Graafschap. [Doetinchem].
- [redacted], J. (2003). 'Het [redacted] te Hengelo'. In: [redacted] *Geneugten van het buitenleven. Landhuizen in Oost-Gelderland*. Canaletto/Repro Holland. Alphen aan den Rijn.

[redacted], J.D., [redacted], [redacted], et al. (2021). [redacted] 1. Klein [redacted] In: Oud Hengelo via www.oudhengelo.nl.

[redacted], J.D., [redacted], [redacted], et al. (2025). [redacted] 3-5. [redacted] In: Oud Hengelo via www.oudhengelo.nl.

[redacted], H., et al. (1991). *Historische buitenplaatsen in particulier bezit*. Utrecht.

[redacted], R. (2007). *Het [redacted] te Hengelo (Gld). Beheersplan. Deel 1 Tuinhistorische waardering*. Maarn.

[redacted], R. (2008). *Het [redacted] te Hengelo (Gld). Beheersplan. Deel 2 Groenbeheersvisie*. Maarn.

't [redacted]
[Anoniem] (1852). 'Verkoop van rentegevende landgoederen'. In: *Oprechte Haarlemsche Courant*, 19 mei 1852.

[redacted], J.D., [redacted], [redacted], et al. (2023). [redacted] 5. 't [redacted] In: Oud Hengelo via www.oudhengelo.nl.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (2006). *Complexgegevens. Complexnummer 521445. Historische buitenplaats Het [redacted]* Amersfoort.

't [redacted]
[Anoniem] (1940). 'Het landgoed Het [redacted] te Hengelo (G)'. In: *De Graafschap-Bode*, 1 november 1940.

[redacted], J. (1996). 't [redacted] bij Hengelo'. In: *Uit de Olde Kaste*. Jaargang 1996, nummer 2.

Waarvan afgeleid:

- [redacted], J. (1999). '49. [redacted] In. [redacted] & [redacted] *Eens bolwerk van de adel. Kastelen en landhuizen in de Achterhoek en [redacted]* Canaletto/Repro Holland. Alphen aan den Rijn.
- [redacted], J. (2003). 'Het [redacted] bij Hengelo'. In: [redacted] *Geneugten van het buitenleven. Landhuizen in Oost-Gelderland*. Canaletto/Repro Holland. Alphen aan den Rijn.

[redacted], W.J.M. (2006). *Adres [redacted] Schuilplaats voor joden*. Uitgeverij [redacted] Doetinchem.

[redacted], J.D., [redacted], [redacted], *et al.* (2020). [redacted] 34. *Koetsiershuis*. In: Oud Hengelo via www.oudhengelo.nl.

[redacted], J.D., [redacted], [redacted], *et al.* (2020). [redacted] 29. *Tuinmanshuis*. In: Oud Hengelo via www.oudhengelo.nl.

[redacted], J.D., [redacted], [redacted], *et al.* (2023). [redacted] 36-38. *Het [redacted]* In: Oud Hengelo via www.oudhengelo.nl.

[redacted], J. (2013). *Kastelen in Gelderland*. Uitgeverij Matrijs. Utrecht. pp. 156-157.

Bijlage 1: Visievorming, voorzet voor een inhoudsopgave

Landgoederenzone 't [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Toekomstvisie 2026-2035

Conceptinhoudsopgave

[REDACTED], februari 2026

Voorwoord

Inhoudsopgave

pp. 10-13

1. Inleiding

pp. 14-29

2. Zeven eeuwen landgoederenzone 't [REDACTED] [REDACTED] (1300-2025)

2.1 Het natuurlijke landschap ten noorden van Hengelo

- *natuurlijke landschapkaart met waterhuishouding (1:10.000)*

2.2 Landgoed 't [REDACTED] (<1313-2025)

- *gedachtegoedtekening 't [REDACTED] (1:5.000) + kaders met verhalen*

2.3 Landgoed 't [REDACTED] (<1300-2025)

- *gedachtegoedtekening 't [REDACTED] (1:5.000) + kaders met verhalen*

2.4 Landgoed 't [REDACTED] (<1380-2025)

- *gedachtegoedtekening 't [REDACTED] (1:5.000) + kaders met verhalen*

pp. 30-45

3. Visievorming in zeven thema's en kaarten

3.1 Cultuurhistorie (*met wensenskaart 1 – 1:10.000*)

3.2 Water (*met wensenskaart 2 – 1:10.000*)

3.3 Landbouw (*met wensenskaart 3 – 1:10.000*)

3.4 Bosbouw (*met wensenskaart 4 – 1:10.000*)

3.5 Natuur (*met wensenskaart 5 – 1:10.000*)

3.6 Vastgoed (*met wensenskaart 6 – 1:10.000*)

3.7 Sport en recreatie (*met wensenskaart 7 – 1:10.000*)

pp. 46-53

4. Toekomstvisie (2026-2035)

4.1 [Intro]

4.2 Visiekaart (2026-2035)

4.3 Uitvoeringsprogramma (2026-2031)

Bronnenlijst

- Literatuur, archieven, interviews

Bijlagen

Bijlage 1: Kaartenatlas

Bijlage 2: Kaartenatlas

